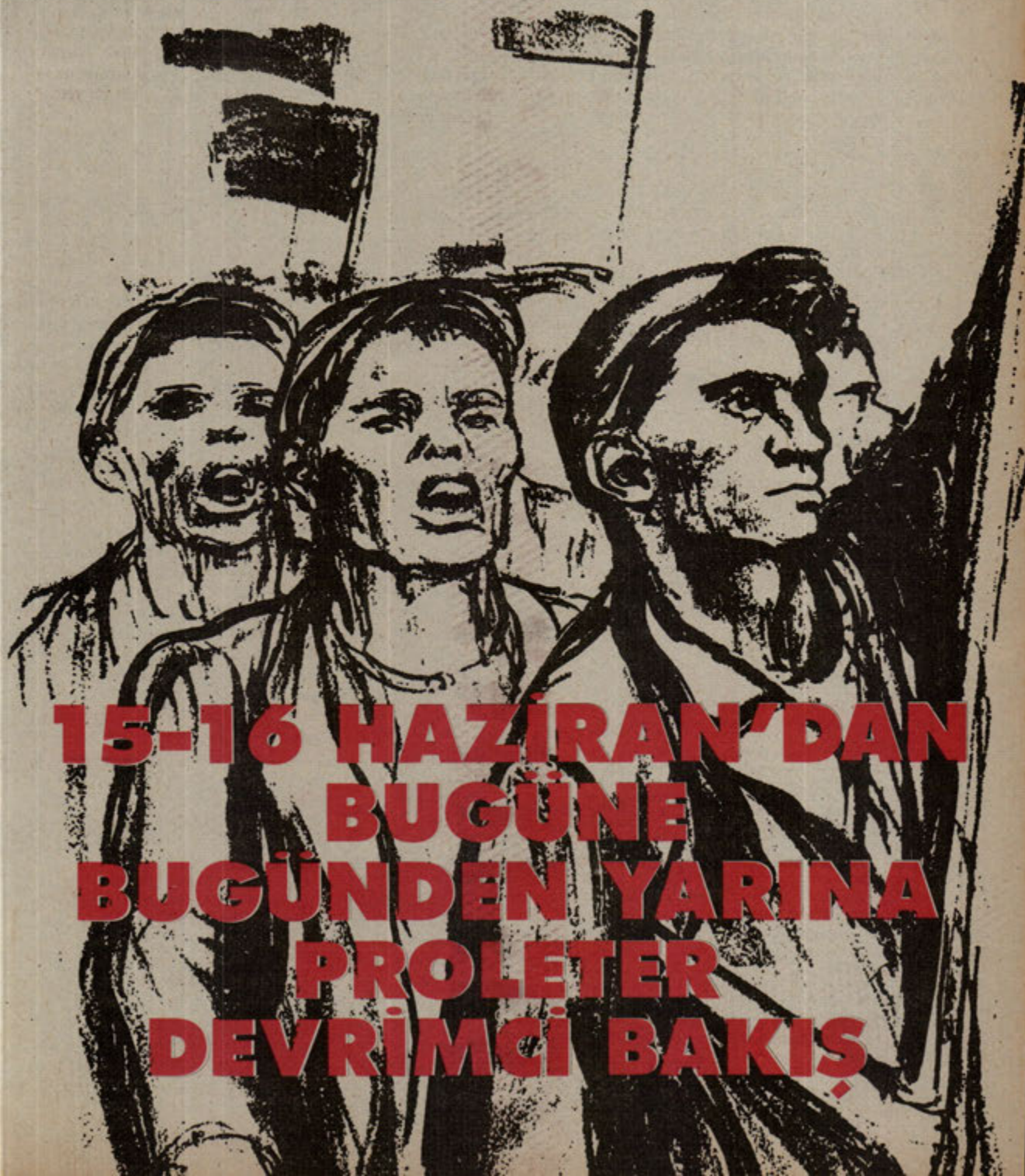

yeni demokrasi

Haziran '89 Özel Sayı: 5 Yıl: 3

Aylık Siyasi Dergi

Fiyatı: 1000 TL. (KDV Dahil)

**15-16 HAZİRAN'DAN
BUGÜNE
BUGÜNDEN YARINA
PROLETER
DEVİRİMÇİ BAKIŞ**

15-16 Haziran Direnişi Bugünkü İşçi Hareketi ve Sınıf Bilinçli Proletaryanın Devrimci Mücadele Çizgisi

G eride bıraktığımız Mart, Nisan, Mayıs ayları, yani 1989 Baharı. Türkiye işçi sınıfının mücadele tarihinde bir 15-16 Haziran 1970 kadar derin olmasa da belirgin iz bırakacak; ondan geri, ondan ileri, benzer, ayırdedici, evrensel ve özgün yönleriyle ilerde de sözü edilecek, özellikle hareketin ülke sathına yayılan genişliği, Nisan ayında rekor düzeye ulaşan kitleselliği ve sınıfın benzer koşullara sahip başka ülkelerde de örnek alınabilecek yaratıcılığıyla yarınlara için miras oluşturacak, bugünden değerlendirilip ders çıkarılacak önemli bir sayfadır.

Her şeyi yerli yerine oturtmak, gerçek değeri neyse onu teslim etmek, her türlü abartma ve küçümsemenin panzehiri olan diyalektik-materyalist yöntemle ciddi analiz yapmak, nitelik-nicelik, öz ve biçim ayrımına varmak, başka örneklerle doğru kıyaslamak; hareketin gelişim seyrini, ona kaynaklık eden koşulları, genel içerik, ana yönelim ve hedeflerini olduğu gibi görmek, özellikle bu noktalarda subjektivizme düşmeden, yaşanan gelişmelerin o gün ve gelecek için taşıdığı önemi bilince çıkartmak, gerçekten olumlu olan yönleriyle, ama zaaflarını da açıklıkla ortaya koyacak şekilde, savunup yüceltmek ve hak ettiği özel yeri ona ayırmak, yalnız objektivite açısından ve tarihi doğru yazmak için değil, bu durumun yüklediği devrimci görev ve sorumlulukları dosdoğru kavramak ve kitlelere layığıyla önderlik edebilmek için de gereklidir.

Her önemli gelişmeye, kendi koşulları içinde büyük sayılacak her olaya, özellikle kitlelerin kendiliğinden mücadelesi içinde bir aşama oluşturan

her ciddi harekete yaklaşım mantığı-mız böyle olmalıdır. İşçi sınıfımızın ekonomik-demokratik mücadelesindeki bahar kabarışını özellikle yukarıda değindiğimiz iki açıdan (yasalara rağmen yaratıcı tarzda geliştirilen çok çeşitli özgün eylemler serisi ve sınıfın büyük bölümünü kucaklayan, ülke çapında yaygın kitlesel katılım yönüyle) bütün mücadele tarihi ve özellikle 12 Eylül sonrası için hatırı sayılır bir gelişme, kendiliğindenlik içinde önemli bir aşama olarak görmemiz, bu anlamda altını çizerek değerdirmemiz doğrudur. O günün koşulları içinde bir 15-16 Haziran'dan haklı ve doğru olarak Büyük İşçi Direnişi diye söz ederken, bugünün koşulları içinde bir nevi genel grev atmosferi yaratan son yaygın direnişi büyük gelişme saymamak, 15-16 Haziran gibi bu hareketin de değerini vermemek olmaz. Veya son işçi hareketinin özellikle 60'lı 70'li yıllarda özel işletmelere kıyasla pasif konumda ve TÜRK-İŞ'in kaleleri durumunda olan devlet işletmelerindeki işçiler tarafından geliştirilmiş olmasını -bunun çok anlaşılır objektif nedenleri varken- ve bu kesimin de sendikal bilinç ve eylem düzeyinde gösterdiği gelişmeyi olumlu karşılamak gerekirken- aydınca bir küçümseme ve burun kıvırmaya dayanak yapmak, emeklerinin verimlilik düzeyini, KİT'lerin özel setöre satılma durumunu, şunu bunu öne sürerek neredeyse bu işçilerin mücadelesini haksız ve gerici ilan etmek devrimci mantığa sığmaz. Toplumsal Kurtuluş yazarı İlhan Akalın'ın tekrar değineceğimiz bu yaklaşımı bir entelektüel şaşkınlık örneğidir. Bir de Saçak Dergisinin, yazı kurulu adına yayınlanan

-hiç kuşkusuz başyazar Perinçek tarafından kaleme alınmış- "İşçi Hareketi Demokratik Devrimin Yolunu Açıyor" başlıklı yazı var ki, evlere şenlik! Tam bir revizyonist sapkınlık şaheseri olan bu yazıda da yukardakinin tersine son işçi hareketinin tarihsel önemini belirleme adına olaya olmadık misyonların yüklendiğini; çok ciddi gözlemci ve usta bir tahlilci edasıyla kalem oynatan yazarın adeta "şan olsun" diye, en akıl almaz tespitleri -eşi bulunmaz incilerden ipe tespith dizer gibi- ard arda sıraladığını görüyoruz.

Son aylarda daha çok "devrimcilik"ten söz eden ve "reformizme karşı" sahtenin de sahtesi bir kampanya yürüten Saçak'ın Perinçek kanadı (ki artık diğer revizyonist kanat Saçak'ta bulunmuyor), işçi sınıfına ekonomizm batağının en derin yerinden seslendiğini bu yazıda bir güzel belgeliyor. Özü itibarıyla ekonomik bir mücadele olan ve ancak kendiliğinden gelişim süreci içinde (nicelik planda) bir aşamayı ifade edebilen 1989 Baharındaki yaygın işçi hareketini "bilimsel sosyalist" geçinen bayımız "nitelik bir sıçrama" olarak saptıyor (daha doğrusu saptıyor). Hem işçi sınıfı açısından, hem de demokratik devrim (!) açısından.

Bu hareket kendiliğinden gelme, ekonomik mücadeleler kapsamında değilmiş. Basbayağı sınıf bilinçli (sosyalist) işçilerin öncülüğünde örgütlü olarak gelişen, siyasal bir hareketmiş. Ve Türkiye'de işçiler bugüne kadar yapı yapmışlar, makina yapmışlar, yol yapmışlar, ilk olarak şimdi tarih yapıyorlarmış. Bugüne kadarki kendiliğinden mücadele sürecinde kendi ön-

derlerini, kendi aydınlarını yaratan işçi sınıfı (demek ki sınıf bilinci işçiler arasında böyle kendiliğinden oluşuyor, ekonomik bilinçteki doğal gelişmenin sonucu sosyalist bilinç oluyor) 1989 Baharıyla birlikte artık fiilen önder bir sınıf olarak siyaset alanına çıkmış!

Öncesini tarihten saymamakla ne büyük pot kırdığının farkına varmadan, kendiliğinden gelme işçi hareketindeki son kabarmaya böylesi methiyeler dizen, bugünkü işçi sınıfı ve henüz sendikal bilinç düzeyindeki doğal işçi önderlerine yağ çekmeyi açıkça ifrada vardırın, ne idüğü belirsiz bir "sosyalist öncülük"ten bahisle son gelişmelerin parçasını toplamaya çalışan ve sefil derecede reformculuğunu devrimci lafızla süsleyerek, az çok aydınlanmış işçi ve emekçileri kendi gevşek, kof, legal, düzen içi "sosyalist" partisine kaydetmek isteyen bu kaşarlanmış revizyonist klişe 17 yıl önce İbra-

him, 87 yıl önce de Lenin yanıt vermişti. Bunda gülmenecek bir şey yok. Bu klik Rusya'daki katıksız ekonomistlerin soyundan geliyor. Tâ o zaman Martinov'lar, Kriçevski'ler ne söylemişse, Perinçek'ler de tastamam onu tekrar ediyor. "Ne Yapmalı"da Lenin'in tam da bunlarla polemik yürüttüğünü, birazdan şu pespaye tespitlerini yanıtlarken sık sık Lenin'i konuşturarak göstereceğiz. Bundan önce bay Perinçek'in aralarında nitel fark gördüğü 15-16 Haziran ile 89 Baharını dikkat çekici yönleri ve belli başlı özellikleriyle kıyaslamak istiyoruz. Böylece işçi hareketinin kendiliğinden gelişimindeki her iki büyük dalga ve özellikle son kabarmadan çıkarılması gereken sonuçları (ki birincinin derslerini M-L önder İbrahim Kaypakkaya doğru olarak ortaya koymuştu) özetleyebiliriz. Geçerken bu konuda İbrahim'e yönelik bazı eleştirilere de değineceğiz.

men sınıflardan sonra reformcu orta ve küçük burjuvazi (o dönem TIP ve DISK aracılığıyla) kitleleri etkileme durumundaydı. Proleter veya genel anlamda devrimci subjektif ögenin çok cılız (henüz oluşmakta) olmasına karşılık, kendiliğinden gelme kitle hareketleri toplumun her alanında yükseliyor ve önderliğin önemi bir kat daha artıyordu. Grev ve direnişleriyle işçiler, toprak işgalleri yoksul köylüler, protesto gösterileriyle küçük üreticiler, boykot ve yürüyüşleriyle öğrenciler, Doğu mitingleri ile Kürt ulusu taleplerini ileri sürmekte, hak arayışlarına girmekte, yer yer devlet güçleriyle karşı karşıya gelmekte, devrimci gençler 6. Filo'yu protesto gibi anti emperyalist eylemleriyle politik bir etki yaratmakta, kitlelerin mücadelesine katılmakta, karşı-devrim bu gelişmeler karşısında Kanlı Pazar'lar örgütlemekte, anayasa değişikliklerini içeren yeni hukuksal düzenlemelere, sıkı tedbirlere gereksinim duymakta, devrimci durumun yükseldiği bu koşullarda halk güçleri arasındaki ideolojik tartışma devrimin yolu üzerinde odaklaşmakta, parlamenter yolla iktidara gelmeyi düşleyen TIP'in revizyonist yöneticileri yasalara uymayı, "uslu" durmayı öğütledikleri militan mücadeleci gençlikten hızla tecrit olmaktadır. Fakat "sol" adına geniş kitleler üzerinde hem bunların, hem de "ilerici" subaylara bel bağlayan darbeci revizyonistlerin etkisi sürüyordu. Kemalizm kuyrukçuluğu öylesine yaygındı ki, hemen bütün sola damgasını vuruyordu. Bir tek müstesna, o yıllar içinde M-L çizginin ana hatlarını oluşturma yolundaki önder İbrahim Kaypakkaya bu "tabu"ya el atmıştı. Ve 50 yıllık bu "kutsal ikona"yı parçalayan ilk kişi olacaktı. Aynı şekilde, Türk şovenizminin güçlü etkisiyle bahsi bile edilmeyen Kürt ulusal sorununu, saçma sapan teorilerin hüküm sürdüğü devlet ve ordu konusunu, ülkemizdeki faşizm olgusunu, yine ülkemizdeki sosyo-ekonomik yapısını, belli başlı, temel ve baş çelişmeleri, devrimin niteliğini, yolunu M-L-MZD bilimi ışığında net olarak tahlil edecek, devrimin daha bir dizi sorununda sürüp giden teorik kargaşaya açıklık getirecek, uluslararası ideolojik saflaşmada M-L-MZD çizgisinde modern-revizyonizme karşı açık tavır alacak, sosyal emperyalizmle sosyalizmi tereddütsüz ayırtıracak; revizyonist-reformist-pasifist-parlamentarist-

15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi Hangi Koşullarda Nasıl Gelişti?

1960'lı yıllar ülkemizde sendikal-demokratik hak ve özgürlüklerin görece mevcut olduğu, T.C. tarihinde faşizmin hukuki düzenleme, yasal kurum ve yürürlükteki uygulamalarıyla en yumuşak (ehven-i şer) biçime büründüğü, bu nispi demokratik ortamda geniş halk yığınlarının on yıllarca dizginlenmiş tepkilerinin yavaş yavaş dillendiği, kendiliğinden harekete dönüştüğü, hızla çevirisi yapılan M-L eserler aracılığıyla sosyalist fikirlerin yayılma olanağını bulduğu, reformist burjuvazinin "sosyalist" söylemlerle düzen içi muhalefet partisi halinde (TIP) örgütlenip parlamenter mücadeleye girişebildiği, öğrenci gençlik içinde ortaya çıkan devrimci kümelennmelerin de dernekler düzeyinde (FKF, Dev-Genç) legal olarak örgütlenbildiği (fakat legal örgütlenmeyi esas alarak devrime önderlik etmenin yine olanaksız olduğu), sendikal örgütlenmede 15 yıl rakipsiz tekel durumunu sürdüren TÜRK-İŞ'e reformist bir alternatif olarak 1967'de kurulan DISK'in ondan bir adım ileri yapısıyla günlük kendiliğinden mücadelede işçilerin güvenini kazanıp hızlı gelişme gösterdiği ve yine 70'e doğru ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte ha-

kim sınıfların emekçi yığınlar aleyhine ekonomik ve siyasi baskıları artırma yolunu tuttuğu, buna karşılık ezilenlerin ezenlere karşı kendiliğinden gelme mücadelelerinin her alanda yükseldiği, bu gelişmelerde belirleyici olan iç dinamiklerin yanısıra Çin'deki Kültür Devrimi, sömürge ve yarı sömürgelerdeki devrimci savaşlar ve Batı Avrupa'daki öğrenci hareketlerinin de dışarıdan olumlu bir etki icra ettiği; bu gelişmeler yaşanırken ülkede henüz M-L çizgiye sahip bir parti önderliğinin bulunmadığı, ancak embriyon halinde M-L hareketin doğuşunu da içinde barındıran devrimci akımın gençlik saflarından kitlelere yansıdığı, doğrudan bağların çok zayıf olduğu geniş işçi ve emekçi yığınlarının sendikal bilinç elde etme sürecini (ezici çoğunlukla bunun ilk evresini, başlangıcını) yaşadığı bir dönemdi.

İdeolojik ve siyasal olarak kitleler bugün de olduğu gibi öncelikle ve ezici ağırlıkla emperyalizm ve işbirlikçisi egemen sınıfların yürüttükleri aşırı gerici (ırkçı-şoven-dinci-faşist) propaganda bombardımanının etki alanında, güçlü basıncı altındalardı. Bunun araçları saymakla bitmez. Ege-

darbeci-cuntacı görüşleri açıklıkla mahkûm edecek, bu kliklerin teori çöplüğünden otlanan sahte Maoçu Şafak horozlarının çatlak sesini kısıp bütün yüzlerini açığa vuracak, aynı zamanda fokocu yönelime karşı duracak ve M-L temelde formüle ettiği birçok görüş, sol içinde, devrimci saflarda yankısını bulup ileriki yıllarda etkisini gösterecekti. 15-16 Haziran ve 12 Mart tecrübeleri de bazı gerçeklerin kör gözlere sokulmasına yardımcı olacaktı. Fakat bu dönem bilhassa Kemalizm hayranlığı ve bunun yanı sıra orduya sempati revizyonist-reformist-“sol” Kemalist aydınların etkisiyle gençlik içinde ve devrimci saflarda da oldukça yaygındı. Ülkemizdeki ordunun hiçbir yarı-sömürgeci benzemediği, anti-emperyalist bir geleceğe, ilerici bir yapıya sahip olduğu saçmalıkları ileri sürülerek, “ordu- gençlik elele” şiarları atılarak darbecilik körükleniyor, gençliğin anti-emperyalist eylemleri ve diğer kitle hareketleri darbeci revizyonistler tarafından bu yönde bir kaldıraç olarak kullanılmak isteniyor, devrimci gençlik saflarında pasifist-parlamentarist TİP’e duyulan tepkiden darbeciliğe sempati geliştirilmeye çalışılıyordu.

İşçi sınıfı içinde ise, DİSK’e hükmeden TİP reformizmi etkinlik göstermekte ve DİSK’in genişlemesine bağlı olarak yayılmaktaydı. İşçileri basit köleler durumunda tutmak, kendiliğinden mücadele içinde (sendikal bilinç ve eylem alanında) gelişmelerini bile en alt düzeyle sınırlamak için Amerikan tipi sarı sendikacılığın bir örneği olarak ülkemizde devlet eliyle kurulan, emperyalist yardımla yasatılan faşist TÜRK-İŞ’e göre ilerici konumda bulunmasına karşılık, DİSK de adı gibi devrimci filan olmayıp, bayağı reformcu, uzlaşıcı, bürokrat önderliğiyle işçi sınıfını kendiliğinden gelme mücadelenin dar sınırları içine hapsediyordu. (M-L önder İbrahim Kaypak’ın 15-16 Haziran’dan bir ay önce TÜRK-İŞ ve DİSK hakkında yaptığı değerlendirme için bu yazının sonundaki EK’ye bakınız.) Böyle de olsa, sendikal alanda TÜRK-İŞ tekelinin kırılması ve yasal olarak grev hakkının elde edilmiş bulunması işçi sınıfının sendikal mücadeleyi yükseltmesi açısından geçmişe göre bir avantajdı. Ekonomik grevler hızla çoğalıyordu. İşçiler aynı zamanda yer yer işyeri işgallerine girişiyor ve polisle çatışmalar oluyordu. Enflasyon baha-

nesiyle işçi ücretlerini dondurma, emekçi gelirlerini kısma çabasına giren faşist Demirel Hükümeti, krizin yükünü bu yoldan halka daha fazla fatura edebilmek için demokratik hak gasplarına da yelteniyor, TÜRK-İŞ’ten DİSK’e kayışı sürdüren işçi sınıfı ise günlük kendiliğinden mücadele içinde ekonomik kazanımlarla demokratik hak ve özgürlüklerin bağına kurma yönünde (ki sendika bilincinin ötesinde bir şey değildir) gelişim gösteriyordu.

İşte bu koşullarda, DİSK’i tasfiye ve TÜRK-İŞ tekelini tekrardan kesin olarak kurma maksadıyla 274 sayılı sendikalar yasasında yapılan değişiklik üzerine 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi meydana geldi.

Sendikalarla ilgili 274 sayılı yasada yapılan değişikliğe göre bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için o işkolundaki toplam işçi sayısının en az üçte birini üye olarak barındırması, aynı şekilde işçi federasyonlarının kendi işkollarındaki toplam işçi sayısının en az üçte birini ve işçi konfederasyonlarının da bu şartlara uygun sendika ve federasyonların en az üçte biri ile ülke çapında toplam sendikalı işçi sayısının en az üçte birini üye olarak barındırmaları gerekecekti. Bu her kademedeki üçte bir barajı TÜRK-İŞ’ten kopardığı sendika ve işçilerle büyümeyi sürdüren, fakat henüz bu güce kavuşamamış olan DİSK’in ve DİSK dışında örgütlenen bazı küçük sendikaların kesin

olarak tasfiye edilmesi ve Amerikan beslemesi faşist TÜRK-İŞ’in yeniden rakipsiz tekel durumuna getirilmesi demektir. On yıl sonra 12 Eylül Cuntasının kapılara kilit vurarak yaptığı şeyi o zamanın Demirel Hükümeti kanun değişikliğiyle yapmak istiyordu. Yalnız AP değil, CHP de tasarının lehine oy kullandı. Bütün hakim sınıf klikleri “Milli sendikacılığı güçlendirme” demagojisiyle CIA patentli faşist TÜRK-İŞ’i “alternatifsiz” duruma getirmek için sözleşmişlerdi.

274 sayılı sendikalar Yasası’nda tadil isteyen yasa tasarısı doğrudan doğruya TÜRK-İŞ yönetimi tarafından hazırlanmış ve -sonradan (1980’de) DİSK Genel Başkanlığı da yapan, bugünün SHP milletvekili olan- o zamanın TÜRK-İŞ yöneticisi CHP’li sendikacı-milletvekili Abdullah Baştürk’ün de içinde yer aldığı AP-CHP karması geçici komisyon tarafından Meclis’e sunulmuştu. 11 Haziran günü genel kurulda ele alınan tasarı 3.5 saat içinde görüşülüp ezici çoğunlukla kabul edildi. Bunun ardından bir de 275 sayılı Toplu İş Sözleşmeleri-Grev ve Lokavt Yasası’nda (yine demokratik hak kısıntıları için) değişiklik öngören bir hükümet tasarısının Meclis’e sunulması sezonuydu.

Doğrudan kendi varlığını hedefleyen Sendikalar Yasası’ndaki değişikliğe DİSK doğal olarak başından beri karşıydı. Bu değişikliğin Anayasa’ya aykırılığı şeklinde, düzenin ken-

di temel hukuku açısından meşru bir savunma olanağına da sahipti. Bu meşruyetin dışına taşmama kararlılığında olan DİSK yönetiminin yapacağı tek örgütlenme ve işçi sınıfının direniş hattına daha baştan çekeceği sınır çizgisi böylece belli oluyordu. Tasarının Meclis'e gelmesinden sonra toplanan yönetim kurulunun görevlendirdiği komite "Anayasal Direniş Komiteleri'nin Kurulması ve Anayasal Haklar İçin Direniş Hakkının Kullanılması" şeklinde bir rapor hazırladı. Tasarının Meclis'te kabulünden sonra ise DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in bir basın toplantısıyla şaşaalı biçimde ilan ettiği Merter toplantısında (tıpkı bu yıl 1 Mayıs arifesinde bazı sendikaların yaptığı gibi) DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların yöneticileri ve işyeri temsilcileri, çıkarılmakta olan kanunlar geri alınınca ya kadar direnme kararı aldılar.

O dönem TIP'in etkin olduğu (12 Mart sonrasında ise giderek TKP ve CHP'li karşı-devrimcilerin ağır bastığı) revizyonist-reformist sendikacılığın temsilcisi DİSK yönetimi, bu niteliğiyle kendi varlık-yokluk sorunu karşısında dahi kararlı bir direniş göstereyecek, işçi sınıfının kendiliğinden gelme (siyasi iktidar hedefinden uzak) mücadele içinde gelişen militanlığına dahi karşı duracaktı. Çünkü düzenin koruyucu güçleriyle en ufak bir çatışmaya girmek bu düzen için "sosyalist"ler için asla kabul edilmez bir şeydi. Yeni yasa tasarısıyla tehdit altına giren varlıklarını korumanın yolunu da, geliştirmede olduğu gibi yalnız ve yalnız düzenin tanıdığı meşru sınırlar içinde, hakim sınıflarca kabul edilir bir çizgide görüyorlardı. O "meşru zemin" in hakim sınıflar tarafından halka rağmen, halka karşı, zor ve şiddet yoluyla, kendi sınıf çıkarları yararına icad edilmiş ve yine kendileri tarafından her zaman çiğnenebilen, toplumun ezici çoğunluğu, yani geniş halk yığınları açısından gayrimeşru bir şey olduğunu hiç düşünmek bile istemeden onun önünde eğiliyor ve işçilere de anayasaya saygı, devlete minnet, orduya şükran, yalnız gerici hükümetin anayasaya aykırı DİSK'i tasfiye girişimine isyan çağrısı yapıyorlardı. O da tamamen barışçıl, yasal ve kendi "bilimsel" yönetimlerine tabi olmak kaydıyla. Ama (heyhat), bu "laf anlamaz kalabalığa" söz geçiremeyecek ve "anayasal düzenin huzur ve istikrarı" için o eşsiz "sağduyu"ları ile

gösterdikleri büyük gayrete rağmen, kadir bilmez faşist basının "DİSK işçilere kızıl ihtilal provası yaptırdı" biçimindeki suçlamalarından yine de kurtulamayacaklardı.

Sendikalar yasasındaki değişikliğin iptali için başlangıç olarak belli ölçüde DİSK yönetiminin örgütlediği işçi direniş özellikle ikinci gün, onun düşündüğü eylem düzeyini, öngördüğü sınırları çok çok aştı. Hatta başlamasıyla birlikte kontrol ve insiyatifinin dışına taştı. 15-16 Haziran'ı 15-16 Haziran yapan, DİSK yönetiminin önderlik ve örgütçülüğü değil, işçi sınıfının tohum halindeki bilinçlenmesini ve içgüdüsel olarak da düzene tepkisini ifade eden kendiliğinden şahlanmasıydı.

15 Haziran günü İstanbul ve İzmit'teki 113 işyerinden 70 bin işçi eyleme katıldı. İstanbul'daki işçiler başlıca üç koldan, İzmit'tekiler de iki koldan yürüyüşe geçti. Çoğunluğu oluşturan DİSK üyesi işçilerin yanısıra TÜRK-İŞ üyesi işçilerin de tehditlere rağmen birçok işyerinden eyleme katıldıkları görüldü. Buna mukabil İzmit yöresinde DİSK üyelerinin çoğunlukta olduğu Pirelli ve Good Year işçilerinin bu ilk günlük yürüyüşe katılmaları sendika yöneticileri tarafından engellendi. İstanbul'da Kartal'a akan yürüyüş kolu Demirel'lerin de ortak olduğu Haymak fabrikası önünden geçerken bazı olaylar oldu. Topkapı'ya yürüyen işçiler arkadaşlarının gözaltına alınması üzerine Eyüp Karakolu önünde gösteri yapıp geri aldılar. Bakırköy bölgesi işçileri Londra Asfaltı'nı trafiğe kapadılar. Bu ilk günlük yürüyüşler sırasında birkaç olay dışında polislerle karşılaşma ve önemli bir çatışma olmamıştır.

16 Haziran günü çok daha fazla işyerinden 150 bine yakın işçi yine iki büyük şehirde yürüyüşe geçti. İstanbul'da Topkapı sur dışında toplanan bir kesim Beyazıt istikametine yürüdü. Çağaloğlu'na gelince zırhlı birliklerin barikatıyla karşılaştı. Barikatu yaran işçiler Eminönü'ne çıktı. Köprülerin açık olduğunu görünce sandal ve motorlarla karşıya çıktılar. Büyük grup Topkapı'ya yürüdü. Levent ve Mecidiyeköy yöresinden Zincirlikuyu'ya yürüyen işçiler polis barikatı ile karşılaştılar. Çatışma sonucu barikatu yarakar yürüyüşe devam ettiler. Kadıköy yöresinde işçiler Üsküdar ve Kartal'a doğru iki koldan yürüyüşe geçtiler. Ankara yolu girişinde polis

barikatu ile karşılaştılar. Burada da işçiler polislerle çatışmaya girip barikatu aşarak Üsküdar'a yürüdüler. Kartal'a doğru yürüyen ikinci kol Kartal köprüsü civarında barikatla karşılaştı. Çayıröva'daki işçiler de Kartal'a doğru ilerlemekteydi. Sayıları çok fazla olan Kartal grubu yol üzerindeki fabrikaların da katılımıyla çok uzun bir yürüyüş kolu oluşturdu. Kadıköy bölgesinde en büyük çatışma Yoğurtçu Parkı civarında oldu. Bu çatışma sırasında polis kurşunlarıyla Yaşar Yıldırım, Mustafa Bayram ve Mehmet Gıdak adlı işçiler şehit oldular. Olaylarda bir esnafda bir de polis öldü.

Gebze civarındaki işçiler Ankara yolu üzerinde, İzmit'teki işçiler ise Maden-İş Sendikası önünde toplanarak yürüyüşe geçtiler. İkinci grup doğrudan Pirelli ve Good Year fabrikalarına yürüdü. Bu yolda ardarda iki komando barikatını aştılar. Good Year işçilerini de direniş kattıktan sonra dönüştü yine iki barikatu yarıp geçtiler. Şehire girerken üçüncü bir barikatla karşılaşan işçiler bunu da aştıktan sonra Atatürk Anıtı'na, buradan da Kolordu Komutanlığı'nın önüne gittiler. Ordu lehinde tezahüratta bulundular. Oysa her yolda önlerini kesen, zırhlı birliklerle barikat oluşturan bu ordu ve polisten başkası değildi. Bu durum siyasal bilinçten yoksunluğun bir göstergesiydi.

16 Haziran günü özellikle İstanbul'da büyük olaylar oldu. Kadıköy yakasında kaymakamlık binasında yangın çıktı. Bazı polis arabaları ile sivil arabalar ve AP binaları tahrip edildi. Toplam 5 kişi öldü. 200'e yakın kişi yaralandı. İkinci gün direniş TÜRK-İŞ üyesi işçiler de kalabalık katılmıştı.

16 Haziran günü direnişin sertleşmesi üzerine İçişleri Bakanı, Vali ve diğer yetkililerle DİSK yöneticileri Vilayet'te bir toplantı yaptılar. Bu toplantıdan sonra DİSK Genel Sekreteri Kemal Türkler bir demec vererek şunları söyledi:

"Girişilen tahripkâr eylemlerle ilişkimiz olmadığımız İçişleri Bakanı'na söyledik. Ve kesinlikle bu tahripkâr olayları tasvip etmediğimizi bildirdik. Ayrıca işçilere de radyoda bir konuşma yaparak kötü cereyanlara alet olmamalarını istedik." Sözü geçen radyo konuşmasında ise, DİSK Genel Başkanı sıfatı ile Kemal Türkler şöyle diyor:

"İşçi kardeşlerim, işçi sınıfının bi-

linçli temsilcileri, sizlere sesleniyorum. Beni iyi dinleyiniz. Anayasal haklarınız için direndiniz. Direniyorsunuz. Anayasamız her türlü toplantı ve yürüyüşlerin silahsız ve saldırısız olacağını emreder. Bizler anayasaya sınımsız bağlı işçiler olduğumuz için hiçbir hareketimiz anayasaya aykırı olamaz. Ne var ki bizim aramıza çeşitli maksatlar güden kişiler, çeşitli kılıklara bürünerek girebilirler. Hatta kötüsü, gözbebeğimiz şerefli Türk ordusunun bir mensubuna kötü maksatlarla taş atabilir, tahrikler yapabilirler. DİSK genel başkanı olarak sizi uyarıyorum.”

İşte sınıfın kendi kontrolleri dışında geliştirdiği militan mücadeleye karşı reformist-revizyonist sendika ağalarının tutumu bu oluyordu. Böyle bir konuşma için üstüne vazife düşse TÜRK-İŞ yöneticisi bir faşist de bu kadarını söyleyebilirdi ancak. İşçi sınıfına, üstelik de sınıfın bilinçli temsilcilerine düşen görev, bu aşağılık sömürü, talan ve zulüm düzenini en temel kurumları ile gözbebeği gibi korumak, bunlara sınımsız bağlı olmak, saygıda kusur etmemekmiş meğer. Hakim sınıflar nazarında “meşru”luğu her şeyin üstünde tutan, varlık koşullarını buna dayandıran, militan direnişlerin yasallıklarına halel getireceğini düşünen, hem işçi sınıfının kendi kontrolleri dışında gösterdiği gelişmeden, hem de hakim sınıfların altında gösterdiği sopadan korkup çekinen sefil derecede reformcu DİSK yöneticileri, işte böyle “işçilere uyarı” adına faşizme yaltaklanma ve militan direnişçileri faşistlerin ağzıyla suçlamaya kadar vardırıyorlardı işi.

Faşizm ise 16 Haziran akşamı İstanbul ve Kocaeli’de sıkıyönetim ilan ediyor, birçok sendikacı ve işçiyi gözaltına alıyordu. Sıkıyönetim birlikleri bütün ilerici kuruluş ve derneklere baskınlar düzenledi. Sıkıyönetimle kontrol altına alınan işçiler, birçok yerde, işyerlerinin çevresi askeri birliklerce sarılmış olmasına rağmen çalışmama ve iş yavaşlatma biçiminde direnişi bir hafta daha devam ettirdiler. Bu fabrikalardan pek çok işçi temsilcisi gözaltına alındı. 131 bağımsız sendika bir direniş komitesi oluşturdu. İşçi direnişleri İstanbul ve Kocaeli’de durulurken Anadolu’nun çeşitli illerinde örgütlenmeye başlandı. 15-16 Haziran’a katılan fabrikalardan başta temsilci ve öncüler olmak üzere yığınla işçi ihbarsız tazminatsız atıldı.

Üç ay süren sıkıyönetim sonunda beş bini aşkın işçi işten çıkarılmıştı. Çoğunluğu işçi, bir bölümü sendikacı, 9’u da Dev-Genç üyesi öğrenci olmak üzere 130 kişiye 15-16 Haziran nedeniyle dava açıldı. Sıkıyönetim sürecinde Cumhurbaşkanı’nın onayından geçen 274 sayılı yasadaki değişiklik, sıkıyönetimden sonra TİP’in, hemen ardından da CHP’nin (halbuki CHP,

AP’yle birlikte tasarısı hazırlayıp Meclis’ten geçirmişti) iptal için Anayasa Mahkemesi’ne başvurması üzerine, değişikliklerin önemli bir bölümü iptal edildi. 275 sayılı yasadaki değişiklik öngören tasarı ise Meclis’e bile sevk edilmeden geri çekildi. Her iki geri adım 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi’nin dayatması sonunda atılmış oldu. □

İbrahim Kaypakkaya’nın TÜRK-İŞ ve DİSK’i Değerlendirmesi

Türkiye’de sendikalara ve bunların işçi hareketlerindeki rollerine gelince: Bugün ülkemizde işçilerimizin büyük çoğunluğunu içinde toplayan iki büyük konfederasyon vardır: TÜRK-İŞ ve DİSK. TÜRK-İŞ, işçi sınıfının kendiliğinden-gelme mücadelesini emperyalizmin menfaatlerine kanalize etme görevini yerine getiren bir örgüttür.

TÜRK-İŞ, emperyalizmin beslediği ve işçi saflarına soktuğu “Truva atı”dır. TÜRK-İŞ, sermaye ile emek arasındaki günlük, küçük çapta mücadelelerde bile, sermayenin safındadır. “İşçilerin safındaki dağınkılığı gidermek, rekabeti ortadan kaldırmak yahut kısmak... işçileri hiç olmazsa basit köleler durumunun üstüne yükselecek mukaveleye dayanan iş şartları koparmak” için değil, tersine, işçilerin dağınkılığını muhafaza etmek, işçiler arasındaki rekabeti devam ettirmek ve işçileri basit köleler durumunda tutmak için yaratılmıştır ve bu nedenlerle Batı’da doğan sendikalardan farklıdır. İşçi sınıfının kendiliğinden ulaştığı sendikacılığı değil, işçi sınıfına finans kapitalin zorla kabul ettirdiği sendikacılığı temsil etmektedir ve işçi sınıfının sırf kendi çabasıyla ulaştığı sendikacılığın ilerici niteliğinden de yoksundur. “Emperyalizm, gelişen ekonomik mücadele bilincini kontrolü altında tutmak için, sahte demokrasiçilik gibi, sahte sendikacılığı da ihra ; etmiş ve işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütlerinin yoz bir biçimle ortaya çıkmasını sağlamıştır.”(108)

İşçilerin kendisinden kopma ihtimali belirlediği zaman işçi haklarına, o da işçilerin baskısıyla, kısmen eğilen TÜRK-İŞ’in işçi hareketlerindeki esas fonksiyonu bozgunculuktur; grev kırıcılığı yapmak, işgal ve boykotları engellemek, toplu sözleşme masalarında işçilerin menfaatlerini satmaktır. TÜRK-İŞ kendiliğinden-gelme işçi hareketlerinde “sınıf mücadelesinin fiilenlenmesine” dahi karşıdır. “Partiler üstü kalma” sloganı gerçekte, finans-kapital taraftarlığının maskelenmiş adıdır. Besbelli ki, böyle bir örgüt proleter devrimci düşüncenin zerresinin bile işçi saflarına sokulmasına karşı duracaktır ve durmaktadır. Ankara’da yapılan “Büyük İşçi Mitingi”nde İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesinin, işçilerin eline geçmemesi için, mitingin kordon altında yürütülmeye çalışılması bunun açık delilidir. Fakat gelişen işçi hareketleri karşısında TÜRK-İŞ, gittikçe gerilemektedir. Özetlediğimiz işçi mücadelelerinin bir kısmı TÜRK-İŞ’e rağmen, çoğu da TÜRK-İŞ’e karşı verilmiştir. Derby, Finfinis Branda Fabrikası, Magirus, Singer, Demir Döküm, Horoz Çivi, Yarımcı Seramik, Kartal Ege Sanayii ve Gamak’taki işçi hareketleri böyledir.

İşçi sınıfımızın bilinçli mücadeleye, bilinçli yaşantıya doğru kendiliğinden uyanışı Amerikan emperyalizminin ihraç ettiği sendikacılığı yıkmakta ve işçiler ona göre daha ileri olan ve kendiliğinden-gelmeliği temsil eden DİSK’e doğru kaymaktadırlar.

DİSK, işçi sınıfımızın kendiliğinden-gelme örgütlenmesini temsil eder.

İşçilerin işverenlere ve hükümete karşı ekonomik-demokratik mücadelesinin aracıdır; günlük mücadelelerinde genel olarak işçilerin yanındadır. Bu yönüyle TÜRK-İŞ'e göre ilericidir ve ondan ayrılır. Fakat öte yandan DİSK; işçi sınıfımızın mücadelesini, onun nihai kurtuluşunu hiçbir zaman sağlamayacak olan, onu ideolojik bakımdan burjuvaziye köle kılacak olan, burjuvazinin de kabul ettiği ve edeceği trade-union mücadelesi sınırları içinde, kendiliğinden-gelmeliğin bu dar sınırları içerisine hapsedir. İşçilerin, mevcut düzenin sonuçlarına karşı mücadelelerini destekler, fakat düzenin tümüne karşı, sonuçları doğuran sebeplere karşı bilinçli siyasi mücadele vermesi yolunda herhangi bir çaba göstermediği gibi, bu yolda gösterilen çabalara da engel olur. İşçilerin örgütlenmelerini, bilinçlenmelerini ve bilinçli siyasi mücadeleye girmelerini önler. Genel Başkan Türkler'in DİSK Kurultayı'ndaki konuşması, bu bakımdan önemlidir. Türkler şöyle demiştir: "...bazı demokratik devrimci gençler (!) bana posta koydular. 'Biz senle konuşuyoruz ama asıl temasız işçilerledir' dediler. Ben onun tedbirini iki senedir aldım." Gene aynı Kurultay'da, "Biz proletarya diktatörlüğüne karşıyız arkadaşlar!... Bizim prensibimiz demokrasidir(!)" diyerek, bilimsel sosyalizme olan nefretini de dile getiren Türkler'in "...işçi sınıfına bilinç dışardan verilmiş. Bilinç dışardan verilmez, dışardan kendi kendine gelir" demek suretiyle, Amerikan emperyalizminin bile şapkasını göğe fırlatıp ellerini çırparak karşılayacağı trade-unioncu politikanın doruğuna ulaştığını görüyoruz. Ve bütün bunlar o "güzel yüzlü sosyalizm" adına yapılıyor. Evet, tarih,

buyle "sosyalizmler"i tanımıştır ve daha da tanıyacaktır. Ama tarih, bilinçli işçilerin Türklervari sosyalistlerin(!) maskesini indirdiğine de çok şahit olmuştur ve yine olacaktır. Ama işçilerimizin o uyanıklığa kavuşması "Türklervari sosyalizm"e karşı amansız ve şiddetli bir ideolojik mücadele yürütmeden mümkün değildir. "Türklervari sosyalizm", işçi sınıfı sosyalizminin düşmanıdır, çünkü açık reformizmdir, kaba oportünizmdir, işçi aristokrasisinin ve sendikacılığı meslek edinmiş işçi bürokrasisinin "sosyalizm"idir.

"Bürokrat, büyük bir güvenle, 'gerçekçi politikadan' yana olduğunu söyler; oportünizme düşmemiş ve işçi hareketinin temel hedeflerinden vazgeçmemiş kimselere, küçümseyerek, 'ütopya' ve 'ideolog' muamelesi yapar. Sosyalist hareketin temel çıkarlarını, gerici avantajlara ve bürokratik düşüncelere feda etmek: İşte oportünizmin özü budur. Teori düşmanlığı da oportünizme bağlıdır. Oportünist açıdan teori, bir engel, sosyalist

geçmişin başbelası bir gölgesi, tamamen gereksiz bir şey olarak düşünlür" (110). Türkler de "bilimsel sendikacılık" ("gerçekçi politika"nın bir başka ifadesi) uyguladığını söylemiyor mu? Yukarıya aktardığımız sözleriyle açık açık teori düşmanlığı yapmıyor mu? Yöneticileri ister iyi niyetli, ister ihanet içinde olsun; bugün DİSK, proletarya içinde uzlaşıcı küçük burjuva ideolojisinin bayraktarlığını yapan bir örgüt durumundadır (111).

- (108) Mehmet Altun - Sabetay Varol, "İşçi Sınıfımızın Gelişen Kendiliğinden Hareketine Dikkat Edelim", TÜRK SOLU, sayı 113.
- (110) S.Göder ve diğerleri, Sosyal Demokratların Çıkması, Ankara, Sol Yayınları, 19066, s.19.
- (111) Sözümlüz DİSK içindeki proleter devrimci unsurlara değil, DİSK'e bugün hakim olan oportünizmin temsilcilerindedir. Heride söyleyeceklerimiz de yine onlardır.

"İşçi-Köylü Hareketleri ve Proleter Devrimci Politika" başlıklı makalesinden. Dipnotlar İbrahim'in kendisine aittir.

15-16 Haziran'ın Niteliği ve Tarihsel Önemi

15-16 Haziran Direnişi, işçi sınıfımızın 60'lı yıllarda belirttiğimiz koşullar içinde belirgin bir gelişme gösteren kendiliğinden mücadelesinin 1970'de gaspedilmeye çalışılan demokratik kazanımlarına sahip çıkma temelinde, tarihinin en yüksek boyutuna çıkması, ani ve kuvvetli kabarmasıydı. Yüz yıllık bir birikimin ürünü ve son birkaç yıllık mevzii mücadeleler (grevler, işgaller) silsilesinin doruğuydu. İşçi sınıfı içinde tohum halinde bir bilinçlenmenin güçlü göstergesiydi. Aynı zamanda işçilerin içten içe düzene tepki duyduklarının somut bir ifadesiydi. Böyle olmakla birlikte, ideolojik ve siyasi olarak sınıf bilincini elde ettiklerinin işareti değildi. İşçiler kendi sınıfsal çıkarları ile, kurulu düzenin tümüyle uzlaşmaz bir biçimde çatıştığının bilincinde değillerdi. Dolayısıyla 15-16 Haziran'da yükselttikleri mücadele, öncesine göre büyük bir ilerlemeyi temsil etmesine rağmen salt kendiliğinden bir hareketti.

Sınıf bilinçli proleter öncülük ve örgütlülük içinde gelişmeyen, sosyalist bilinç temelinde yükselmeyen her hareket kendiliğindedir. Harekete geçiren veya süreç içinde öne çıkan talep demokratik anlamda siyasal da olsa bu böyledir. Bir hareketin kendiliğinden gelmeliği, o hareketin salt ekonomik taleplerle yürütmesi demek değildir. Sınıfın ekonomik yaşam koşulları ve bu koşulları iyileştirmeye yönelik mücadelesiyle dolaysız bağlıdır (sendika bilinci temelinde) demokratik talepler ve hükümete karşı siyasi muhteva taşıyan eylemler geliştirilmesi, kendiliğinden gelme hareketi bu niteliğiyle yükselttiğini gösterir. Siyasal iktidar hedefine yönelmedikçe, devrimci siyasal eylemler içine girmedikçe işçi sınıfının eylemi kendiliğindenliği aşmış olamaz. Ve de bu nitel değişim kendiliğinden gündeme gelmez. Ona dışardan siyasal bilinç taşınmasıyla, onun devrimci temelde eğitilmesi ve örgütlenmesiyle olur. Fakat kendiliğinden gelme ekonomik-de-

mokratik mücadelesi içinde işçi sınıfı, başına çöreklenmiş olan gerici yönetimleri, reformist burjuva önderlikleri aşabilir ki, bu sınıfın devrime yöneltilmesini kolaylaştıran çok iyi bir şeydir. İşçi sınıfımız 15-16 Haziran'da bunu başarmış, faşist barikatları yarmakla, aynı zamanda bütün reformist-revizyonist klikleri, onların bütün köstekleyici bürokrat yönetim mekanizmalarını tepeleyip geçmiştir. 15-16 Haziran Direnişi'nin büyük tarihsel önemi de buradadır.

Onbinlerce işçi İstanbul ve İzmit'in bütün anayolları ve önemli caddelerinde iki gün boyunca bir sel gibi akarak, polis ve askerle çatışıp barikatları yararak, bazı fabrikaları, AP binalarını, polis araçlarını tahrip ederek hakim sınıfları (haklı olarak) korkutmuş, panik ve telaşa sevk etmişlerdir. Bu yüzden onlar olayı bir "komünist ihtilal girişimi" veya "prova"sı olarak niteleyip, kendi basın ve yayın organlarında haftalarca komünizme kin kusmuşlardır. Hareketin başını çeken, önderlik eden belli bir siyasal güç olmadığı halde bu yayınlarda ulu orta "bolşevik ihtilal örgütleyicileri"nden dem vurulmuş, işçileri gemlemek için olağanüstü gayret sarfeden, hakim sınıflara rezilce yaltaklanan DİSK yöneticileri ve aynı çizgideki TİP, TKP kesimi de bu tür ithamlardan kurtulamamışlardır. Bunların yanı sıra devrimci gençlere ("üniversite harassmentı" vb. diye) küfreden hakim sınıf sözcüleri, işçilerin ise "vatansever ve cumhuriyete bağlı" olduklarını, "devletin kanunlarına saygılı" olduklarını söyleyerek, sınıfa çatmaktan çekinmiş ve "bütün suçun tahrirçilerinde" olduğunu söylemişlerdir. (Bugün de her fırsatta söyledikleri gibi.)

Oysa çok açık ki, işçilerin devlet güçleriyle çatışmasını, yasadışı eylemlere ve şiddete başvurmasını reformist-revizyonist sendika ve parti yöneticileri örgütlememiş, bunlar tam tersine bu gibi gelişmelerin önüne geçmeye çalışmışlardır. Devrimci gençlerin ise 15-16 Haziran'da ancak sınırlı bir etkinlikleri olabilmisti. Sadece harekete katılmaları ve kısmi bir yönlendiricilikleri sözkonusuydu. Harekete damgasını vuran şey işçilerin kendiliğinden şahlanmasıydı. Bir ayaklanma havası yaratmış olmasına karşılık, 15-16 Haziran direnişi, siyasi iktidarı hedeflemeyen demokratik bir hareketti. Düzene duyulan tepkiyi de belirgin bir şekilde yansıtıyordu, fakat düzenin temellerine karşı, bilinçli bir siyasal baş-

kaldırı değildi. İzlediği politikalar nedeniyle hükümete (bir bütün olarak devlete değil, onun yürütme başına) karşı siyasal bir nitelik taşıyordu. Dolayısıyla hakim sınıfların korku ve panik içinde (esas olarak da yürürlüğe koydukları ve daha da koyacakları faşist baskı önlemlerine kuvvetli bir dayanak oluşturma maksadıyla) hareketi bir ihtilal girişimi veya provası olarak yansıtmaları kesin olarak gerçeğe aykırıydı.

15-16 Haziran'ı yaratan işçi sınıfı, bugün de olduğu gibi siyasal yönden çok büyük ölçüde örgütsüz ve sınıf bilincinden yoksundu. Siyasal örgütlülük içine giren kesim de revizyonist, reformist burjuva ve küçük burjuva görüşleriyle şekillenmekteydi. M-L bir parti ve işçi sınıfına ulaşan bu temelde bir önderlik yoktu. Devletin ve ordunun niteliğini bilince çıkartmaktan, işçi sınıfı bir yana, devrimci gençlik dahi büyük ölçüde yoksundu. Çünkü bu kesim üzerinde de anti-ML düşünce akımları hüküm sürüyordu. 15-16 Haziran'dan sonra yapılan değerlendirmelerde bile, bu hareketi önlemek için barikatlar oluşturan, işçi sınıfının karşısına zırlı araçları ve silahlarıyla dikilen, hemen ardından sıkıyönetimi icra eden ordu, halen "ilerici", "anti emperyalist" vs. olarak değerlendiriliyor ve Latin Amerika ülkeleriyle -temelden yanlış, subjektif- bazı kıyaslamalar yapılarak "Türkiye'de Güney Amerika tipi yabancı kuklası operet subaylarının cuntacılığına özenecik olan gafilin sonu iyi olmaz" deniliyordu. (Sosyalist Aydınlik, Temmuz 1970). Ne fayda, bu tespitin üzerinden bir yıl bile geçmeden "bazı gafilin" ortaya çıkacak, on yıl sonra daha da "gafil" olan başkaları boy gösterecek ve bunlar düzen içi muha-

lefet tarafından yazarın aksi örnek olarak gösterdiği Arjantin'deki gibi bir muhakemeye dahi tabi tutulamayacaklardı. Sözkonusu iki tecrübe (iki 12), Arjantin vb. gibi, ülkemizde de, yalnız hükümetlerin değil, başta silahlı kuvvetleri olmak üzere bir bütün olarak devletin, genel olarak emperyalizm ve özel olarak ABD emperyalizmi emrinde olduğunu açık seçik gösterdi. Fakat bunu anlamak için bu iki tecrübeyi görmek gerekmiyordu. M-L hareketin kurucuları bunu 15-16 Haziran öncesinden de söylüyorlardı. Devrimcilik adına darbeciliğe özenenler ise hâlâ 15-16 Haziran sonrası yazdıkları yazılarda bile "işçi ordu elele, milli cephe" sloganlarını atıyor, ordu birliklerinin 15-16 Haziran'da polis gibi işçilere hedef gözeterek kurşun sıklmamasını vs. örnek göstererek yine "halktan yana ordu" imajına güç veriyor ve 15-16 Haziran'da işçilerin karşısına ordu birliklerinin dikilmesini "Amerikancı Demirel Hükümetinin ordu ile devrimci güçler arasında uçurumlar açmaya yönelik bir oyunu" olarak yorumluyorlardı. TİP'in yayın organı "Emek" ise "Yaşasın İşçi Sınıfı" sloganıyla işçilere yağ çekerek, parlamenter yoldan iktidara gelmeyi hedefleyen düzen içi mücadelesinde sınıfın desteğini kazanmaya çalışıyor, "İşçi sınıfının direnişi TİP'in büyük gücünü (bakın hele-BN) bir kere daha göstermiştir" gibi kendine hiç de haketmediği payeler çıkarıyor ve en önemlisi de, bu harekete rağmen barışçıl-parlamenter "devrim" in propagandasını yaparak, "hem ekonomik gelişme, hem de demokratik hak ve hürriyetler alanında erişilen aşama" bakımından, Türkiye'de yasal partiyale sosyalizm mücadelesi yürütmenin mümkün olduğunu öne sürüyordu. Tıpkı bugünkü TBKP ve SP gibi.

15-16 Haziran Dersleri ve Bazı Revizyonist Eleştiriler Üzerine

O dönem PDA (TİİKP) saflarında önderliğin revizyonist çizgisine karşı M-L temelde ideolojik mücadeleye girişen İbrahim Kaypakkaya, bazı kadroların bilincinde sığrama yarattığını söylediği 15-16 Haziran'dan çıkarılması gereken dersleri ana hatlarıyla şöyle özetliyordu:

"İşçi hareketi, birinci olarak, devrimin şiddete dayanacağını, bunun zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu gösterdi. Aybar-Aren oportünizmine ve bütün pasifist, parlamentarist görüşlere ağır bir darbe indirdi.

İkinci olarak, işçi hareketi, burjuva devlet teorilerine ağır bir darbe indirdi. Halkın kurtuluşunu hakim sınıfların ordusundan beklemenin ne derece ahmakça bir hayal olduğunu gözler önüne serdi. Çünkü işçi direnişi tanklarla, süngülerle, sıkıyönetimle bastırılmıştı. Süngülerin gölgesine sığınan patronlar, sıkıyönetim makamlarıyla birlikte yüzlerce işçiyi işten atmışlardı. Yüzlerce devrimci işçi ve aydın, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı. Bütün bunlar M.Belli'nin, Doğan Avcıoğlu'nun ve Hikmet Kıvılcımlı'nın cuntacı hayallerinin ve anti-Marksist-Leninist devlet ve ordu tahlillerinin saçmalığını ortaya çıkardı.

Üçüncüsü, 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, gerçek kahramanın kitleler olduğunu bir kere daha gösterdi. Ve bir avuç seçkin aydın grubuna dayanarak devrim yapmayı hayal eden bireyci küçük-burjuva akımlarına ağır bir darbe indirdi.

Dördüncüsü, 15-16 Haziran direnişinin bastırılması, devrimin ilk baslarda şehirlerde başarıya ulaşamayacağını, şehirlerde zaman zaman ortaya çıkacak işçi ayaklanmalarının kırık bölgelere çekilmediği takdirde bastırılmaya mahkûm olduğunu gösterdi. PDA klüğünün belirsiz bir gelecekte, şehirlerde genel ayaklanma ile iktidarı ele geçirme hayallerine ağır bir darbe indirdi.

Beşincisi, 15-16 Haziran'dan sonra gelen ve üç ay süren sıkıyönetim, en zor şartlarda dahi mücadeleye devam etmenin ancak gerçekten devrimci bir örgütlenmeyle, kanun dışı bir temel

atarak ve çalışmaları bu temel üzerine inşa ederek mümkün olabileceğini gösterdi. Legaliteye bel bağlamanın, revizyonist örgütlenmenin, şiddetlenen sınıf mücadelesi şartlarında halkımıza zarar vermektense başka bir işe yaramayacağını gösterdi.

Altıncısı, 15-16 Haziran Direnişi, ülkemizde devrimin objektif şartlarının ne kadar olgunlaştığını somut bir delili oldu." (İK. Seçme Yazılar, sf. 273-74-75)

İ.Kaypakkaya doğru olarak özetlediği bu derslerin dördüncüsünde "şehirlerde zaman zaman ortaya çıkacak işçi ayaklanmalarının kırık bölgelere çekilmediği takdirde bastırılmaya mahkûm olduğunu", şehirlerde ayaklanan yığınların topluca ya da büyük bir güç halinde kıra çekilebilecekleri (ve de ne yapıp edip çekilmesi gerektiği) anlamında söylememiştir. Aksini düşünmek İbrahim'in genel mantık silsilesini kavramamak ve onu toplumsal olayların cahili yerine koymaktır. Onun burada işaret ettiği şey, ülkemiz koşullarında devrimin kırlarda mevziler yaratmadan, parça parça kızıl üsler kurmadan, karşı devrim güçlerini yıpratıp zayıflatmadan, kendini adım adım yönlendirmeden, şehirlerde düzenlenecek genel bir ayaklanmayla kısa yoldan zafere ulaşamayacağı, bu anlamda ilk baslarda şehirlerde başarılı olamayacağı, ancak kırlarda büyük başarılar kazandıktan ve son darbeleri vuracak güce eriştikten sonra şehirleri düşürme olanağının elde edileceği ve ancak bu koşullarda düzenlenecek ayaklanmaların başarılı olabileceğidir.

Öte yandan İbrahim'in 15-16 Haziran'ı yenilgiye uğratılan bir silahlı ayaklanma, bir devrim hareketi olarak görmediği, siyasi iktidara yönelen bir şeymiş gibi ele almadığı çok açıktır. "İşçi sınıfımızın kendiliğinden gelme mücadelesi 15-16 Haziran'da doruğuna ulaştı" der, daha konunun girişindeki ilk cümlede. O halde yukarıdaki ithamı yapanlar İbrahim'i "kendiliğinden gelme"liğin ne anlama geldiğini bilmemekle suçlamalıdır ki, eleştirileri bir şeye benzesin. Bu ka-

darı da yetmez. Aynı zamanda 15-16 Haziran'da işçilerin silahsız olarak yürüdüklerinden de İbrahim'in bihaber olduğunu söylemeleri gerekir. O, bu tecrübenin, Türkiye gibi yarı-sömürge yarı-feodal bir ülkede toplu ayaklanma yoluyla iktidarı ele geçirme hayallerine ağır bir darbe indirdiğini söylemekte, 15-16 Haziran'a kendiliğindencilik ötesinde bir anlam yüklememiş, bu hareketin bilinçli, örgütlü, silahlı bir ayaklanma olduğunu ima etmemiş, fakat bu tecrübeye kendini açıkça gösteren karşı devrimin şehirlerde büyük avantajlarının, bir merkezden koordine edilen, önceden örgütlenmiş ve silahlandırılmış işçilerin gerçek anlamdaki ayaklanmalarına dahi, eğer devrim bu metropol merkezleri kuşatmamış ve son hesaplaşmaya güç yetirecek duruma gelmemişse başarı şansını tanımadığını, bunu anlamak ve kavramak için ille de bu nitelikte bir tecrübenin görülmesi gerektiğini, yaşanan ve görülenlerin yeterince kavratıcı olduğunu, devrimin başlangıçtaki avantajları ile başarı şansının kırlarda olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Bunu anlamak istemeyen, istediği gibi yorumlayabilir.

Keza İbrahim'in şehirlerdeki çalışmaya ve işçi sınıfına gereken önemi vermediği, işçi sınıfının büyük gücünü 15-16 Haziran'da ortaya koyduğu halde O'nun bunu bilince çıkarmadığı yolunda yapılan eleştiriler de doğru değildir. 15-16 Haziran direnişi içinde bunu açıkça vurgulamış olması veya özel olarak işçi sınıfına değinmeden "gerçek kahramanın kitleler olduğunu" (ancak kitlelere dayanarak devrim yapılabileceğini) belirtmiş olması, işçi sınıfının örgütlenmesini önemsemediği anlamına yorulmaz.

Devrim, tüm halk sınıf ve tabakalarından kitlelerin eseri olacaktır. İşçi sınıfı bütün halk güçleri içinde devrimi sonuna kadar (sınıfsız topluma dek) sürdürebilecek olan tek sınıftır. Burjuvazinin devrimci barutunu tükettiği çağımızda demokratik devrime de önderlik edecek olan işçi sınıfıdır. Niteliği yine burjuva olan, fakat bur-

juva diktatörlüğüne değil, proletarya önderliğindeki bütün devrimci sınıfların ortak diktatörlüğüne (demokratik halk iktidarı) yönelen, buradan kesin-tisiz olarak sosyalizme geçişi hedefleyen bu yeni tip demokratik devrimin (demokratik Halk devrimi) temel gücünü ise köylülük oluşturur. Çünkü feodalizme ve emperyalizme karşı mücadelenin belkemiğini, insan gücü kaynağını esas olarak köylüler teşkil eder. Bu Mao Zedung'un formüle ettiği bir tezi gözünü kapalı tekrar etmek değildir. Rusya'da da feodal kalıntıların varolmasına ve nüfusun büyük bölümünü köylülerin oluşturmasına rağmen, demokratik devrimin esasta işçi sınıfına dayanılarak şehirlerde toplu ayaklanma yoluyla gerçekleştirilmiş olmasını karşı sava bir kanıt olarak öne sürmek ise, bu konuda sapla samanı sırf aynı renkte oldukları için birbirine karıştırmak demektir. Ya da yığınla saman çöpünden birini göze kestiremeyip tek bir arpa sapına "işte çöp bu" diye sarılmaktır. Rusya'nın 20. yy.'da demokratik devrimde sahne olmuş bütün öteki ülkelerden farklı olan, ayırdedici olan bir özelliği vardır. Demokratik devrimde Rusya emperyalizmin bir sömürgeci ya da yarı-sömürgeci değildir. Bizzatihi kendisi emperyalist bir devlettir.

Geniş bozkırlarında feodalizmin kalıntıları bulunmasına rağmen, 19. yy. sonunda iç dinamikleriyle gelişen kapitalizm ülkenin yapısına damgasını vurmuş ve tekelci aşamaya da varmıştır. Demokratik devrim esas olarak çarlık rejimini, üst yapıda devam eden feodal (monarşik) düzeni yıkmak içindir. Alt yapı kapitalist olduğundan, çok kısa sürede -Ekim devrimiyle- sosyalizme geçilmesine olanak sağlar. Bizde durum temelden farklıdır. Ülkemiz emperyalizmin bir yarı-sömürgeci ve toplumsal yapı olarak da (alt-üst) yarı-feodaldır. Kuvvetli bir bağımlılık zinciri içinde, emperyalizmin yarı işgali altında, tasfiye edilmemiş feodal sınıf ve ilişkilere, çözülmemiş toprak sorununa, yarı-feodal sömürüye maruz yaygın bir küçük üreticiler topluluğuna, nispeten genişlemiş olmakla birlikte büyük bölümü tüketim malları üreten (onun da esas tarıma dayalı olan, gerisi montaj tesislerinden oluşan) hafif bir sanayiye, gırtlığına kadar borçlu, sonuna dek ipotekli, gelişimi kısırlı bir ekonomiye, komprador-feodal sınıf egemenliği ve sürekli faşist bir diktatörlüğe sahip, üst yapı genelinde feodal öğelerin daha da etkin olduğu, işçi sınıfının geçtiğimiz on yıllar içinde bir hayli çoğaldığı, ancak köylülüğün hâlâ çok bü-

yük bir gövdeyle nüfusun en geniş kesimini oluşturduğu, kapitalizmin bu ağır aksak gelişim hızıyla daha on yıllarca da bu durumun devam edeceği ve tüm bu nedenlerin yanında ve yine bunların esasını oluşturan iki temel nedenden ötürü, devrim kırlardan şehirlere ilerleyerek (ki, bu şehirlerde devrimci mücadelenin son aşamaya kadar ciddi gelişmeler göstermemesi, bunun ihmal edilmesi ve işçi sınıfının çetin mücadeleler içinde örgütlenecek son vuruşlara hazır duruma getirilmemesi demek değildir). Büyük şehirlerin kuşatılması esprisinden muhakkak tüm diğer alanların, köy, kasaba, küçük ve orta şehirleriyle bütün kırların ele geçirilmiş olması da anlaşılmalıdır.) ancak bu yoldan zafere ulaşabileceği için, köylülük devrimin temel gücüdür. Ülkemiz açısından bu noktalarda öğretici ve hisse çıkarıcı bir şey olabilmesi için, örnek meraklıları, demokratik devrimde ayırdedici özelliklere, farklı temel koşullara sahip Rusya'yı bir kenara bırakıp, (hadi diyelim ki İbrahim'in "şabloncusu" olduğunu düşündükleri Çin'e de itibar etmeyip) 1940'lardan bu yana yığınca ülkede gerçekleşen demokratik devrimlerden, anti-feodal, anti-emperyalist savaşlardan (yalnız dolaysız işgal altındaki sömürgelerden değil, aynı zamanda yarı-sömürgelerden) bir tek örnek gösterebiliriz ki, esas olarak köylülüğe dayanmadan, kırlarda gelişip güçlenmeden muzaffer olmuş olsun. Ve yine lütfedip, bugün ülkemizde toplumsal olarak büyük benzerliklere sahip olan Peru'da, Filipinler'de, El Salvador'da ve bunların gerisinden seyreten daha başka örneklerde devrimin nasıl gelişmekte olduğunu açıklayalım.

Efendim, ülkemizde ciddi olarak kendini gösteren bir toprak meselesi mi varmış? Feodalizmle-halk yığınları arasındaki çelişki nereden başlıca çelişki oluyormuş? Öyle ise hani, köylülüğün kendiliğinden ayaklanma, toprak işgalleri neredeymiş? Şehirlerde kendiliğinden gelişen işçi hareketleri ile kırlarda süregiden yoksul ve topraksız köylülerin suskunluğunu, koşullarından kopuk halde mekanik bir kafa ile ele alıp kıyaslayanlar, İbrahim'in mantığını kısırlı köşeye sıkıştırdıkları zannıyla böyle "korkunc" sorular yağdırıyorlar. Bu sayede biz de başlıca çelişmenin, başka bir şeyden değil, kendiliğinden gelme kitlenin hareketlerinin nerede yoğunlaştığını-

dan çıktığını ve de bundan anlaşıldığını öğrenmiş oluyoruz. Ya da bu anlayışa göre, birden fazla çelişkinin bulunduğu bir süreçte bir çelişkinin diğerleri üzerinde etki icra etme, onların gelişmesini belirleme durumu, o çelişki temelinde mücadelenin kendiliğinden kızışması ve tüm diğer alanlardaki mücadelenin önüne çıkması demektir. Böylesi bir gelişmeye yöleşmeyen çelişme, başçelişme olamaz(!) Bilgisi bu kadar derin, kavrayışı bu derece engin olanlar bu özneye neden başçelişme denip de başkendiliğinden gelişme denmediğini, bir zahmet, bir de bunu yorumlarsalar, çok daha mükemmel aydınlanmış olacağız. Eğer yanlış değilse, Mao Zedung'un tanımından bizim anladığımız şu ki, bir çelişmeyi baş çelişme yapan, çelişme olarak diğerlerinin gelişmesini tayin ve onlar üzerinde tesir icra edici olması, çözüm yoluna girdiği ve çözümlendiği ölçüde diğer çelişkileri geliştirip olgunlaştırması, onların da çözüm yoluna girmesine olanak sağlaması, bunu kolaylaştırması, genel olarak süreci hızlandırmasıdır. Baş çelişme, kendiliğinden gelen kitle hareketlerinin, büyük kabarmaların kaynağı da olabilir. Fakat ML'ler onu bundan dolayı baş çelişme olarak tespit etmez. Yukarıdaki özelliğinden dolayı ederler. Çünkü sözkonusu olan şey, günümüzdeki gelişmelerin, yani çelişmeden hayata yansıyan birtakım çatışmaların, kendiliğinden su yüzüne çıkan içteki, derinlerde kaynamaların değil, bizzatihi çelişme dediğimiz şeyin, yani bu yansınalara, kabarmalara yataklık eden, kaynak oluşturan zıtlığın kendisinin etkileyciliği ve belirleyiciliğidir. ML'ler bunu görür, bunu kavrar, buna göre strateji belirler ve güçlerini buna uygun şekilde düzenlerler. Yoksa şurda şu kadar hareket, burda bu kadar bereket var diyecek değil.

İşçi sınıfımızın kendiliğinden mücadelesindeki hızlı büyüme ve gelişmeye karşılık köylülüğümüzün bugünkü genel suskunluğuna gelince, bu ne toprak sorununun, ne ağalık baskısının, ne merkezi otorite ve zorbalığın, ne tefeci tüccar sömürsünün ve ne de devletçe sürdürülen soygunun hafifliğini gösterir. 12 Mart öncesi 15-16 Haziran'a varan işçi hareketleri olurken bütün bölgelerde köylü hareketleri de gözleniyor ve yıldan yıla geliyordu. Toprak sorunu temelinde hareket geçen, toprak işgallerine, çatışmalara girişen, devrimci güçlerle birlikte toprak reformu ve bağsızlık

mitingleri düzenleyen, 5 bine varan sayılarla il merkezlerinde yürüyen köylüler, sadece Diyarbakır'ın, Urfa'nın, Malatya'nın, G.Antep'in, Van'ın, Muş'un köylüleri değil, aynı zamanda Ege'den, Karadeniz'den, İç Anadolu'dan ve Trakya'dan onlarca ilin köylüleri. Yine pek çok ilde, tefeci tüccar sömürsüne, düşük taban fiyatlarına ve diğer baskılara karşı, protesto gösterileri ve direnişler yapılmaktaydı. 12 Eylül öncesi kendiliğinden kitle hareketlerinde de köylü yığınları vardı. 12 Eylül sonrası aşırı yoksullaştırmadan köylülük de işçiler ve diğer emekçiler gibi geniş ölçüde nasibini aldı. Küçük üreticilerin bir bölümü tarım araçlarını, topraklarını yitirdi, geniş bir kesim ağır borç faizleri, sürekli artan girdi fiyatları altında ezilerek yeniden üretmede zorlanır duruma geldi. Topraksız köylüler çoğalırken, yoğun işsizlik ve kapitalizmin gelişmesinin kısırlığı nedeniyle proleterleşme çok sınırlı oldu. Açlık ve sefalet yoksul köylülüğü yığınlar halinde pençesine aldı. Feodal baskı ve sömürünün yanısıra bu dönem genel bir vahşete dönüşen milli zulüm Kürt köylüsüne en derin acıları yaşattı. Yer yer kitlesel direnişler görüldü. Bütün bunlar köylülüğümüzün de kendiliğinden gelme mücadelelerinin adım adım gelişip yaygınlaşacağına işaret eden, bunun koşullarının fazlasıyla mevcut olduğunu gösteren verilerdir. Fakat işçi sınıfımız bu adım

adım gelişmeyi 4-5 yıldan bu yana gösterirken köylülüğümüz neden bu kadar geriden seyretmekte, suskunluğu sürdürmektedir? Bunun birinci nedenini köylülüğün dağınık küçük üretim yapısında, işçi sınıfı gibi büyük ölçekli üretim içinde düzenli, disiplinli ve kolektif çalışan bir toplumsal sınıf olmamasında aramak gerekir. İkinci olarak, köylüler işçi sınıfı gibi ekonomik-demokratik (sendikal) örgütlülüğe de sahip değildir. Nitelik olarak sendikaya tekabül etse de fonksiyonları, sendikalardan daha dar olan kooperatifler bu dezavantajdan öte, köylülüğün ancak küçük bir bölümünü barındırmakta, özellikle yoksul köylülük bu örgütlülüğün de büyük ölçüde uzak bulunmaktadır. Üçüncü olarak köylülük işçi sınıfına göre gerici ideolojilerin daha yoğun etkisi altındadır. Başta din olmak üzere feodal, yarı-feodal felsefi öğeler, aşiret örgütlenmeleri, gerici töre ve alışkanlıklar, kültürel gerilik köylülüğün diğer sosyal sınıf ve katmanlardan daha fazla uyuşturmakta, onların toplumsal ve siyasal yaşama uyanmalarını zorlaştırmakta, geciktirmektedir. Yine işçi sınıfından farklı olan bu kendi özel koşulları içinde ekonomik bilincinin gelişmesi de daha yavaş olmakta ve köylülük içinde "devlet baba" imajı daha ağır basmakta, bundan dolayı hak arama çabası işçi sınıfının gerisinde seyretmekte, bugün de görüldüğü gibi kimi zaman derin

bir sessizliği büyük yoksunluk ve acılara rağmen sabırla sürdürmektedir. Kuşkusuz bu Eyüp sabrı değildir. İlelebet sürüp gitmez. Ve nasıl diğer toplumsal katmanlar suskunluğu buzop önce hafiften inleyen, sonra giderek yükselen ve üst perdede çınlayan bir senfoni gibi çalıyorlarsa köylülük de bir yerde "yeter artık" deyip bu orkestraya katılacak, kendi özgün eylemleriyle eşlik edecektir. Köylülüğün nispeten daha uzun süren sessizliğinde dağınık ve örgütsüz haliyle baskılara göğüs gerip ortaya çıkma ve engelleri aşmakta zorlanmasının (ya da tersinden ifade edersek bu koşullarda faşizmin sürdürdüğü baskı ve zulmün daha etkili olmasının) büyük payı vardır.

Demokratik Halk Devrimimizde köylülüğün esas insan kaynağını, büyük bir savaşçı gücü teşkil edeceği ve bu devrimin özünü bir toprak devrimi olduğu gerçeğini yadsıyan, köylülüğümüzün bugün içinde bulunduğu hareketsizliğe mal bulmuş mağribi gibi sarılarak bunu revizyonist düşüncelerine dayanak yapmaya çalışan gruplar, çok geçmeden bu payandanın kırıldığını göreceklerdir. Daha önemlisi, köylülüğün sınıf bilinçli proletarya tarafından sıcak mücadele içinde adım adım örgütlenmesiyle, nispeten uzun bir süreç içinde olacaktır.

Bir Çin'de olduğu gibi ülkemizde güçlü köylü hareketlerinin görülmesi hiç de köylülüğün devrimde temel güç olarak kavranması ve örgütlenmesi gereğini ortadan kaldırmaz. Çin'de olduğu gibi bugün köylü ayaklanmaları, yalnız bugün değil -milli isyanları saymazsak- 50 yıl, 100 yıl önce de görülmüyordu ülkemizde. Osmanlı'nın yükseliş dönemi, Selçuklu gibi çok eski yüzyıllara gitmezsek (ki o devirlerde Şeyh Bedrettin, Baba İshak gibi farklı temellerde çok büyük hareketler yaşanmıştır, fakat yaşadığımız dönem etkilemedikleri için ancak tarihsel bir anlam taşırlar) bu böyledir. Küçük çaplı köylü isyanları olmuştusa da Çin'de yaşanmış örneklerle kıyaslanamaz. Dolayısıyla bu kıyaslamayı yapanlar bugünle sınırlanamaz, düne (50-100 yıl öncesine) de götürmelidirler. Ve o dönem köylülüğe nasıl bacaklardı, onu da belirtmeliler.

Açık ki Türkiye bir Çin değildir. İki ülkenin çok farklı özgüllükleri olmuştur ve bugünün Türkiye'si de, dünyanın Türkiye'siyle bir değil. Fakat demokratik devrim sürecinin temel özellik-

leri yine devam etmektedir. Nicel farklılaşmalarla birlikte toplumun temel yapısı değişmemiştir. Ve Çin devriminin temel kuralları yarı-sömürge, yarı-feodal yapıya sahip tüm ülkeler için geçerlidir. Bunu söylemek şablonculuk değildir. Benzer ülkeler kaçınılmaz olarak aynı temel yolu izlemiş ve izlemektedir. Özgün koşulların farklılığı devrimlerinde özgün biçimde gelişmesini belirler. Bu, temel kuralları değiştirmez, onların uygulanmasındaki biçimleri, hayata geçirilme yöntemlerini değiştirir. Somuta indirgeme, özel koşullara uyarılma, nicel farklılıklara uygun şekilde düzenleyip geliştirme, yaratıcı tarzda hayata geçirme anlamında.

Sonuç olarak, köylülüğün temel güç olması, proleter öncünün esas olarak kırlara dayanması, devrimin kırlardan şehirlere doğru uzun süreli bir rota izlemesi kuralı değişmez. Bu yalnız yarı feodalikten değil, aynı zamanda yarı-sömürgelelikten gelen bir zorunluluktur. Feodalizmin ağır aksak çözülmeye devam etmesi, etkinliğinin geçmişe göre azalması, kapitalist üretim ilişkileri ve işçi sınıfının nispeten genişlemesi, yayılması vs. bu emperyalist tahakküm, yarı işgal ve toplumsal, ekonomik, siyasal yaşam üzerindeki güçlü denetim koşullarında, ne devrimin niteliğini, ne temel gücünü, ne de yolunu değiştirebilir. Şu kadar ki, sözkonusu kısır gelişme, nicel farklılaşma, işçi sınıfının nispeten genişlemesi, en devrimci sınıf olarak (ki, bu önceden de böyleydi) büyüyüp güçlenmesi sınıf bilinçli proleter öncünün demokratik devrim için gücünü düzenlemesinde de nicel bir değişikliğe yolaçar. Şehirlerde çalışma ve işçi sınıfı içinde örgütlenmenin önemi arttırır. Onun başka herhangi bir toplumsal grubun değil, işçi sınıfının öncü müfrezesi olması, sınıfla doğru güçlü bağlar kurmasını ve sınıf içinde kök salarak ona (dıştan değil içinden, kendi bir parçası olarak) gerçek anlamda kumanda edebilmek için çalışmasını her zaman gerektirir. Sınıfın gelişmesi, büyümesi, güçlenmesi bunun önemini daha da arttırır. Kendiliğinden gelme işçi hareketindeki kabarmalar ona daha somut, daha özel sorumluluklar yükler. Onun görevi alkışlamak değil, bilinç taşımak, örgütlemek ve devrimci doğrultu vermektir. Bu da ancak sınıfın içinde sıkı çalışma, mücadelenin ön saflarında militan şekilde yer alma, hücreler yaratma, şartlara uygun örgütlülük ve

eylemler geliştirmeyle olur. Bunları yapmak için öncünün, ülke koşullarından ileri gelen temel rotasını, ülke genelindeki mevzilenmesinin esasını ve döneme uygun merkezi görevini değiştirmesi gerekmez. Kırların esas alınması, şehirlere de önem vermeye ve işçi sınıfı içinde özellikle örgütlenmeye engel değildir. Eldeki kadroların iyi değerlendirilmesi kaydıyla, esas yönelimi bozmadan işçi sınıfı içinde güçlenmek, onun üzerindeki karşı devrimci, reformcu hakimiyeti kırmak devrim için öncü unsurları etrafında birleşmesini (tabii ki birdenbire değil, adım adım) sağlamak, tayin edici hesaplaşmaya onu hazırlamak, hem mümkün hem de zorunludur. Kadrolar iyi değerlendirilmediği, enerjik bir devrimci çalışma yürütülmediği takdirde ise şehirler değil esas, hatta tek çalışma alanı olarak seçile bile bu gelişme sağlanamaz. Ve daha da önemlisi şu ki, doğru bir stratejiye sahip olmayan, ülke gerçeklerine uygun mevzilenmeyen hiçbir güç devrime önderlik yapamaz, zafere ulaşamaz.

Toparlarsak, 15-16 Haziran dersleri içinde İbrahim'in genel olarak kitlelerden söz etmesi, devrimin ancak yığınların gücüyle gerçekleşeceğini vurgulama anlamında "gerçek kahramanın kitleler olduğunu" belirtmesi, işçi sınıfının misyonunu ve önemini bilince çıkarmaktan uzak kaldığını göstermez. Eleştiri sahiplerinin istediği işçi sınıfının temel güç olarak belirlenmesidir. İbrahim ise köylülüğün temel güç olduğunu söylemiş ve safak revizyonistlerle polemiklerinde ısrarla savunmuştur. Öyleyse İbrahim'in 15-16 Haziran'dan çıkarttığı ders bu noktada eksik değil, yanlış olmalıdır. Böyle yazılmalı ki, eleştiri tutarlı olsun. Ve daha birçok temel konuda (birkaçı hariç, devrimin hemen bütün sorunlarında) görüş değiştirenler, İbrahim'in "savunucusu ve takipçisi" olduklarını, onu "ML bir önder olarak" gördüklerini, "bazı eksiklik ve hatalarını aşarak onu yüceltiklerini" savlama yerine, onun temel hattından kopukluklarını (artık buna k.b. oportünist çizgi mi derler, revizyonist mi, kendi bilecekleri bir şeydir) söylemeleri gerekir ki, samimi ve tutarlı bir görünümü olsun. Pragmatizm kimseye bir fayda getirmez. Kartallarla tavukları da en iyi tarih gösterir ve kitleler ayırır. En nihayeti, çok işçi kesilen sahte İbrahim'cilerin işçi sınıfı içindeki eti ve budu da meydandadır. □

15-16 Haziran ile 89 Baharı Arasında Kıyaslama: Son İşçi Hareketinin Özellikleri ve Gösterdikleri

Kendiliğinden gelme işçi hareketinin bu yılın bahar aylarında gösterdiği kabarmayı, hangi koşullarda nasıl geliştiğini uzun uzun anlatmamıza gerek yok. Henüz yaşanmış olup bütün canlılığıyla gözler önündedir. Günü gününe basında çıkan, dergimizin sayılarında da işlen-

miş olan somut gelişmeler, şu veya bu şekilde, içinde yaşamayanlarca da izlenmiş ve sokaklarda gözlenmiş olmalıdır. Kısa öz vurgularla doğrudan kıyaslamaya geçebiliriz.

89 Baharının gelişim koşulları 15-16 Haziran'dan çok farklı, bir anlamda tersinedir. 15-16 Haziran nispi de-

mokratik koşullarda gelişen mevzii grev ve direnişler silsilesinin ardından, sendikal haklara tecavüz girişimi üzerine meydana gelmişken, 89 Baharı, sendikal örgütlenme ve mücadele haklarının son kerteğe kadar gaspedilmiş olduğu, işçi sınıfının yeniden TÜRK-İŞ tekeline teslim edildiği ve elinin ko-

lunun sınırsız bağlandığı 12 Eylül koşullarında, yoğun baskı ve kuşatmalar içinde, korku çemberini kıra kıra genişleyen, tahammül sınırlarını aşmış mutlak yoksullaşmaya karşı, önce kuşa çevrilmiş grev hakkını kullanarak, sonra grev dışı eylem türlerini geliştirip yaygınlaştırarak gelen ve yine açlığa mahkum edilme durumundaki işçilerin devlet işletmelerindeki büyük bir bölümünün toplu sözleşmeleri dönemine girmeleriyle kabaran bir dalgaya olmuştur.

Her iki dalgada kendiliğinden gelme işçi hareketinin kabarmasıdır. Ortalama bilinç düzeyinin ilerisindeki işçilerin gelişmelere önyak olması veya devrimcilerin hareket içinde kısmi bir rol oynaması, kimi yerlerde örgütleyici ve yönlendirici olması hareketin bu genel niteliğini değiştirmez ve her ikisinde de değiştirmemiştir.

Muhtevalarına gelince, birincide demokratik talep iki günlük büyük kabarmaya damgasını vurur ve kendiliğinden hareketin siyasi niteliğe bürünmesi belirgin olurken, ikincide iki ay kadar süren yaygın hareket sonlara doğru demokratik talepleri ve "hükümet istifa" gibi sloganları da öne sürmesine karşılık, başından itibaren ekonomik talepler temelinde ve ekonomik bilinçin de en geri düzeyine tekabül eden "açız" sloganı etrafında şekillenip yükselmiştir. Ekonomik mücadelenin tek tek işyerlerinde tek tek patronlara karşı yürütülmekten öteye birleşik bir şekilde hükümete karşı geliştirilmesi her zaman siyasi bir yön taşır. Demokratik talepler bu yönü geliştirebilir. Ayrıca tek tek işyerlerindeki ekonomik mücadele bile hükümetin polis kuvvetiyle karşılaştıkça siyasi bir nitelik kazanır. Ama bunlar doğrudan siyasi hareketler değildir. İşçi sınıfımızın sendikalar yasaındaki değişikliğe karşı yükselttiği 15-16 Haziran Direnişi, 70'li yıllarda DGM'lere karşı verdiği mücadele ve Maraş Katliamı'nı, protesto ve 1 Mayıs için direniş eylemleri de devrimci anlamda siyasi hareketler değildir.

Demokratik anlamda siyasi hareketlerdir. Son direniş dalgası hem hakim sınıfların 9 yıldan beri devam ettirdiği işsiz, köylü ve tüm emekçileri aşırı yoksullaştırarak ekonomik politikaya karşı geniş tepkiyi ifade etmesi, hem de yaygın eylem yapan işçilerin, devlet işletmelerindeki işçiler olup patron konumunda duran hükümetle karşı karşıya olmaları nedeniyle başından beri de siyasi bir yön taşımıştır.

Mücadelenin gelişim seyri içinde giderek artan demokratik talep ve sloganlar, hükümeti protesto ve yer yer devletin güvenlik güçleriyle karşılaşmalar, bu yönü daha da geliştirmiş, fakat hareketin esası ekonomik olarak kalmış, demokratik anlamdaki siyasi nitelik dahi mücadeleye damgasını vuramamıştır.

15-16 Haziran'la işçi sınıfı reformist-revizyonist DISK yönetimini aşarken, 89 dalgası TÜRK-İŞ'e mahkum edilen işçilerin, öncelikle bu devlet sendikasının faşist ağalık sultasını ve ikinci planda kimi yerlerde reformist alt yönetim kademelerini aşarak gelişmiştir. Ve yine iki günlük 15-16 Haziran eylemlerinde işçiler, Kemal Türkler'i radyoya fırlatıp konuşuracak ölçüde DISK yönetiminin kontrolünden çıkmışken, 89 Baharında TÜRK-İŞ kontrol dışı gelişmeyi birkaç yıldan beri olduğu gibi "merkezi kararlar"ı vb. yoluyla hiç değilse kontrolü altında imiş gibi göstermeye, mücadeleyi merkezi olarak sevk ve idare ediyormuş görünmeye genelde muvaffak oldu. Ancak hükümetin yanısıra yer yer TÜRK-İŞ'i de protesto eden, sendika binalarını basıp oynanan oyunları deşifre eden ve genel çizgiye göre aktif eylemler geliştiren işçiler bu görüntüyü kısmen bozabildiler. Genelde ise işçilerin, TÜRK-İŞ ağalarını hiçe sayarak, onları teşhir ederek yürüyüp gitme yerine, eylemlerini onlara da benimsetecek şekilde, onların az ilerisinde yürümeye dikkat ettikleri görüldü.

İşçi sınıfı, 12 Eylül'ün kışla disiplini içinde, faşizmin hiçbir başka etkiye izin vermeyen yoğun ideolojik siyasi baskı ve militarist baskısı altında, TÜRK-İŞ hükümrânlığında geriletmişti. Devlet işletmelerinde çalışan işçilerin sendika bilinci görece daha geriydi. Ve kendiliğinden gelme militanlık bu kesimde geçmişte de düşüktü.

15-16 Haziran, özel işletmelerde çalışan işçilerin eseri olurken, 89 Baharında yaygın eylemler yapan işçiler, genelde özel işletmelerdeki sınıf kardeşlerinden daha geri bilince sahip olan ve 12 Eylül yıllarında daha da geriletelen, ancak son yıllarda kendiliğindenlik içinde gelişme gösteren devlet işletmelerindeki işçiler oldu. Bu anlamda diyebiliriz ki 89 Baharında yürüten işçiler, genel olarak, 15-16 Haziran'da yürüten işçilerden daha geri bilinç düzeyindeydi.

Eylemlerin aktivitesi, işçilerin ka-

rarlılık ve militanlığı bakımından da iki hareket arasında fark vardır. Ve 89 Baharının hakim sınıflar açısından 15-16 Haziran'a kadar ürkütücü olmasının en temel nedeni de budur. Kuşkusuz bu kendi başına bir neden değil, yukarıda değindiğimiz unsurların yansımaları olarak (onlardan gelen, onların belirlediği) bu nedendir. Ve zaten böyle olduğu için ciddiye alınır, bilhassa önemsenir. Bu yüzden 15-16 Hazirana ağızları köpürerek küfürler yağdıran, hep birlikte "anarşiterör-ihtilal" yaygarasını basan, yine la "tahrikçi" ve "teşvikçi" bulup çıkartan hakim sınıf sözcüleri 89 Baharında bir tek Özal'ın "dürtükleyen var" demesi dışında, "kışkırtıcılık"tan yakınmamış ve işçilerin genelde izledikleri pasif eylem çizgisine, yumuşak protestolarına övgüler düzüp, barışçılığını hareketin en büyük erdemi olarak göstermişlerdir. Reformist revizyonist tasfiyeciler aklınlar da bu şakşaklığa iştirak etmişler. Öyle ki, bu sınıfın bilinçli, disiplinli, örgütlü mücadelesinin bir kanıtı ve en takdire şayan özelliği olarak yüceltmektedirler. Gerçekte olan nedir? Sınıfın sendikal alanda dahi geri olan ortalamaya bilinç düzeyi ve temkinli davranmayı öğütleyen, tereddütleri sürdüren ağır, ezici bir korku atmosferinden sonraki genel ruh haliyle, ileri bir önderlik ve örgütlülüğün yoksun vaziyette, bu yapısına tekabül eden bir akılcılık ve üretim içindeki konumundan gelen doğal bir disiplinle genel eğilim olarak pasif, barışçıl ve yumuşak fakat derli toplu düzenli ve yaratıcı davranması, hareketi sezgisel olarak, sakına sakına geliştirmesidir.

Böyle olduğu içindir ki, yaygın direniş içine giren, düzenli eylemler yapan, günden güne yeni eylem türleri geliştiren işçiler barışçıl gitmeye özen göstermiş, genelde polisle çatışmaktan kaçınmış, yer yer "işçi-polis elele" sloganları atılmış, açık kararlı ve militan bir tutum harekete egemen olmamıştır. Bu, hareketin erdemi değil, tam tersine önemli zaafırlardan biridir. Şüphesiz mücadelenin seyri içinde militan tavır ve kararlı direniş örnekleri de görülmüştür. Polis müdahalesi karşısında geri adım atmama, birkaç yerde çatışma, gözaltına alınmaları isteme gibi. Öte yandan başlangıçta yemek boykotu, sakal, viziye çıkma, iş yavaşlatma ve sessiz yürüyüş gibi daha pasif yöntemler direniş hakikaten giderek şalter indirme, sesli yürüyüş, sokak gösterileri, trafik

kapatma gibi nispeten aktif yöntemler geliştirilmiş ve yayılmıştır. Her halükarda sınıfın militanlığının 89 Baharında 15-16 Haziran düzeyine yükselmediği, ondan geri kaldığı açıktır. Keza işçi sınıfımızın bugünkü mevzii grev ve direnişleri de gerek 12 Mart öncesi, gerek 12 Eylül öncesi örneklerden geridir. Tabii ki böyle olması anlaşılır bir durumdur. Anlaşılmaz olan, kimi bilgilerin bugünkü düzeyi, hem de "nitelik bir sıçrama" halinde bütün geçmişi üzerine nasıl çıkarabildikleridir.

Yasalık-yasadışılık açısından bakarsak, her iki dalga da önemli ölçüde yasalari ihlal ederek gelişmiştir. 15-16 Haziran'da taş ve sopalarla çatışarak barikatların yarılması ve bazı hedeflerin tahrip edilmesi, 89 Baharında ise kanunsuz grev, direniş izinsiz gösteri ve yürüyüşlerdir dikkat çekici olan. İki dönemin siyasal koşulları, iki dönemin hukuksal kurum ve yasal sınırları oldukça farklıdır. Bu yüzden yasaların aşılma düzeyi ve biçimlerini kendi koşulları içinde ele alıp öyle kıyaslamak gerekir. 15-16 Haziran'da yasaların işçiler tarafından engel tanımama ve şiddete başvurma biçiminde aşılması, nispeten geniş direnme haklarına sahip olunmasına rağmen, DİSK'i toptan tasfiye gibi bir girişimin işçileri daha etkili olacak bir harekete sevk etmesi sonucunda olmuştur. 89 Baharında ise son derece dar bir yasal çerçeve içinde eli kolu bağlı tutulmaya çalışılan, hak araması çok büyük ölçüde yasaklanmış olan ve açık sınırına dayanmış yoksullaşma sürecini her yeni toplu sözleşmeden sonra yine yaşamaya devam eden işçi sınıfının bir çıkış yolu bulma zorunluluğuyla yasaları adım adım ihlal etmesi sözkonusudur. Bu gelişim, önce yasaların boşluklarını değerlendirme (hak olarak belirtilmemesine karşılık yasak olduğu da yazılmayan yöntemleri keşfedip geliştirme), ardından toplu vizite yürüyüşlerinde olduğu gibi, Toplantı Gösteri ve Yürüyüş Kanunu'na aykırı sayılabilecek bir eylemi topluca hastaneye gitme ve gelmeyle gerekçelendirme ve sonunda, bu eylemlerin geniş destek görmesinden de yararlanarak üretimi vizite dışında gerekçesiz durdurma, sesli yürüyüş ve gösteriler gibi yasalara aykırılığı açık olan eylemlere yönelme biçiminde olmuştur. Bu yöntemleri öncelikle grev yasağı kapsamındaki iş kolu ve işyerlerindeki işçiler geliştirmiş. Ardından

grev hakkına (ama kuşa çevrilmiş biçimde) sahip olan işçiler de yaygın olarak benimsenmiş uygulamıştır. Devlete ait işyerlerinin daha büyük bölümü grev yasağı kapsamında olduğundan, Demir-Çelik işletmelerinde olduğu gibi "erteleme" adına keyfi yasaklamalara başvurulduğundan, bu kesimdeki 600 bin işçinin toplu sözleşmelerinin ele alındığı 89 Baharı, grev dışı yaygın eylemlerle kendiliğinden gelme işçi hareketindeki büyük bir kabarmaya tanık olmuştur. Pasif eylem çizgisinde olmasına karşın yasal çitleri aşma yönüyle 12 Eylül hukuku ve temel kurumlarının sürdürülmeye çalışıldığı koşullarda iyi bir gelişmedir bu. İşbaşındaki hükümetin güç kaybettiği, muhalefetteki düzen partilerinin erken seçim için kastırıp oy potansiyelini artırmaya çalıştığı bu koşullarda, işçilerin "açlığa karşı mücadele" gibi burjuvazi için son derece makul bir eksenle geliştirdiği, geniş yığınların sempati ve desteğini kazanarak yükselttiği yaygın kitlesel hareketinde, yasaları örtülü-açık (fakat genel olarak yumuşak tarzda) ihlal etmesine, faşizmin uygulayıcıları ses çıkaramamış, müdahale edememiş ve ister istemez göz yummuştur. 1 Mayıs gösterilerine ise görüldüğü gibi vahşice saldırılmıştır. Fakat işçi sınıfının ve tüm ezilen halkın kölelikten kurtulmak ve hatta bugün için kölelik koşullarını iyileştirme çabasında daha etkili olabilmek için faşizmin hüsnünü, dehşetini, vahşetini de göze alarak, bunları hiçe sayarak, daha cesur, daha kararlı, daha cüretli adımlar atmaktan başka yolu ve çaresi yoktur.

8 9 Baharındaki en önemli gelişme Türkiye işçi sınıfının, tarihinde görülmemiş ölçüde geniş kitlesellekle iki aya yakın bir süre ülke sathında yaygın eylemler yapması olmuştur. Bu yönüyle 15-16 Haziran hareketini ve 70 sonrası toplu direnişleri aşmıştır. Sınıfın birlik ve dayanışma duygularını geliştiren, mücadele deneyiminden yoksun veya çok sınırlı deneyime sahip kesimlerinin de bu yönden gelişmesini sağlayan, özellikle geçmiş; özel sektör kesiminden pasif devlet sektöründeki işçilerin belli bir aktivite içine girmelerini ifade eden bu durum şüphesiz olumlu ve önemlidir. Fakat öte yandan, aynı ekonomik koşullara sahip özel sektör işçilerinin, hem sınıf dayanışması ve hem de kendi hakları için bu direniş dalgasına yaygın şe-

kilde katılmak yerine, kendi toplu sözleşme dönemleri olmadığı anlayışıyla geri dormaları, "biz de ek zam istiyoruz, dokuz yıllık kayıpların telafisini, gaspedilen demokratik haklarımızın iadesini, anayasa ve iş kanunlarının değişmesini istiyoruz" şeklinde kölelik koşullarını kısmen iyileştirme, sendikal mücadele olanaklarını genişletme, 12 Eylül'ün getirdiği katı yasa ve kurumları değiştirme hedefiyle sınırlı bir direniş dahi geliştirmemeleri olumsuz bir durumdur. Ayrıca son yılların gelişen işçi hareketlerinde (hem özel, hem devlet sektöründe) kitlesel katılımın artması ile bilinç ve kararlılığın ilerlemesi arasındaki farkın başka dönemlere göre daha açık olduğu görülmelidir. Bunun başlıca nedeni, 12 Eylül faşizminin, kitleleri kendiliğindenlik içinde çok daha yaygın mücadelelere sevkedecek bir ekonomik-politik modeli yerleştirir ve sürdürürken aynı zamanda devrimci-demokratik siyasal güçleri haddinden fazla darbelemeyi, zayıflatmayı başarmış olmasıdır. Başta ML'ler olmak üzere devrimcilerin güçlenmesi, siyasi önderlik ve etkilerinin artması kitle hareketlerindeki bu eskiye göre açılan farkın bilinç ve kararlılık öğeleri lehine kapanmasını sağlayacak en esaslı faktördür.

15-16 Haziran'dan 20 yıl sonra ML önderlik ve devrimci etkinlik hem genelde hem de işçi sınıfı içinde halen oldukça sınırlıdır. Bu durumda hakim sınıfların kitlelere hükmetmesi ve reformcu akımların da kitlelerin en geri mücadele hattına hapsedilmesi hayli kolay olmaktadır. 20 yılda bu durumu tersine çevirememiş olmasının başta gelen nedeni ise devrimci güçlerin ve ML hareketinin de gelişip büyümesini zorlaştıran, yenilgi, dağılma ve parçalanmalarda önemli rol oynayan iç zaaflarıdır. Bu dezavantajın yanısıra 12 Eylül sürecinin kitleleri önemli ölçüde depolitize etmiş olması, kendiliğinden gelme kitle hareketlerinin siyasi yönden geri düzeyde seyretmesini belirlemektedir.

Grev dışı yaygın mücadeleyle kaba-
ran son işçi hareketi ekonomik temelde yükseldiği ve işçilerin büyük çoğunluğu daha fazla hak koparma kararlılığına sahip olmadığı içindir ki, TÜRK-İŞ ağalarının Hükümet'le yaptıkları işçileri satış anlaşması hayat bulmuş ve kaba-
ran dalga hızla dinmiştir. Bu durum, mücadeleleri içinde, TÜRK-İŞ yöntemini başından beri

aşan işçilerin, gene de bu faşist mekanizmanın merkezi denetimi altında kaldıklarının daha somut bir göstergesidir. Mücadelenin etki gücünü artıracak grev dışı zengin eylem türlerini ve yasadışına taşan yöntemleri işçiler geliştirip yaygınlaştırmış, TÜRK-İŞ yöneticileri ise karşı duramadıkları bu yöntemleri elden geldigince sınırlama gayretiyle beraber kabul eder görünmüş, genel olarak hareketi denetimleri altında tutmaya çalışmış ve sonunda hükümetin en alt düzeydeki tavizini işçilere bir oldu bittiyle kabul ettirmeyi amaçlamıştır. Bunun yolu olarak da hükümeti sıkıştırma numaralarıyla işçileri pasif bir hatta oyalama, iyimser tablolar çizme, % 150 gibi bir zammın olumlu olacağı havasını yayma, eylemlerin bir ölçüde soğumasını bekleme ve ardından "ancak bu kadarını koparabildik, fazlasını vermeleri zaten mümkün değildi" izahatleriyle işi bağlama taktiği izlemiştir. İşçilerin önemli bir bölümü "telafi edici" gibi gösterilmek istenen bu komik oranı kabul etmekten yana olmama-

sına, kimi yerlerde sendikaları basan ileri işçiler tepki göstermelerine karşın direniş dalgası sürdürülememiş ve toplu sözleşmelerin bağıtlanması yoluna girilmiştir. Hareketin genel seyri içinde devrimci önderlik ve etkinliğin cılız olması, ayrıca geniş işçi kitlesinin TÜRK-İŞ ağalığı ve onun uzlaşma alçaklığı karşısına dikilerek satış belgesini yırtıp atacak bilinç-kararlılık ve örgütlülüğe sahip olmaması, sonucun böyle olmasını getirmiştir. Yukardan beri sıraladığımız nedenlerle hareket, ücret talebi ekseninde yürütülen ekonomik mücadele zemininden kesintisiz olarak demokratik hakları koparma mücadelesine dönüştürmediği gibi (demokratik taleplerin de seslendirilmiş olması bu gerçeği değiştiriyor, bu bir kıstas oluyorsa, devrimci işçiler devrimi sloganlarda atmışlardır), ekonomik kazanımın da hükümet için en makul sayılacak ölçüsüyle yetinerek durulmuştur.

Fakat 89 Baharının tek dalgası bu kendiliğinden gelme işçi hareketi de-

ğildir. Dergimizin Haziran başında yayınlanan 22. sayısında geniş olarak yer verilip işlendiği gibi bir de Devrimci 1 Mayıs Dalgası yaşanmış, daha doğrusu yaşatılmıştır. İşte bu, kendiliğindenliğin dışında, baştan sona örgütlü, bilinçli, önderlikli ve devrimci anlamda siyasi bir mücadeledir. Reformist-revizyonist sendika liderlerinin ihanetine, tasfiyeciler "sosyalist"lerin ilişmemesine karşılık, binlerce sınıf bilinçli devrimci-demokrat işçinin emekçinin katıldığı, ML ve diğer devrimci gençliğin militan bir şekilde yerini aldığı, kararlılığın, direngenliğin ateşle, kanla, İsrail sopasıyla sınındığı örnek bir mücadele günü oldu 89 1 Mayıs'ı.

Dergimiz Yeni Demokrasi bu ayın başında yayınladığı 22. sayısında 1 Mayıs mücadelesinden ve işçi hareketlerinden çıkarttığı derslerle devrimci görev ve sorumluluklara değindi. Özel olarak işçi hareketlerini konu ettığımız bu sayıda özlü olarak yeniden vurgulayalım.

Görevlerimiz Üzerine Bir Kez Daha

Ülke genelinde kabarak yayılan ve işçilerin yaşamında kayda değer bir değişiklik yaratmayacak cüzi ekonomik tavizle düşürülen direniş dalgası, gerek devlet sektöründe, gerek özel sektörde inişli çıkışlı başka dalgalar ve genelde eksik olmayacak mevzii grevlerle sürecektir. Kendiliğinden gelme kitle hareketleri, devrimci mücadelenin yükseltilmesi bakımından koşulları daha elverişli hale getiriyor. Son yıllarda nicel olarak önemli gelişmeler gösteren ve yakın zamanda en geniş kitlelilikle yaşanan işçi hareketini, birkaç alandan başlayıp yayılacak bir kendiliğinden gelme köylü hareketi de izleyecektir. Proleter devrimciler bu kendiliğinden gelişmelerin doğrultusunu her yoldan ve her olanaktan yararlanarak devrim hedefine yönelmek için profesyonelce çalışmak zorundadır. Sınıf mücadelesinin yükselen seyri enerjimizi hem çok daha artırmayı hem de çok daha rasyonel kullanmayı gerektiriyor. Bunun yolu da bilinç unsurunu her geçen gün yükseltmekten, amatör-

lükleri aşmaktan, yaratıcı çabayı geliştirmekten geçiyor. Başarı düzeyini yükseltmek, hangi işte olursa olsun doğal yeteneği eğitim yoluyla daha nitelikli bir duruma getirmeye bağlıdır. Bu kural, mesleği devrimcilik olanlar için çok daha geçerlidir. Çünkü devrimcilik zor zanaattır.

Proletarya içinde sınıf bilinçli öncünün varlığını geliştirmek, yönetici ve yönlendirici gücünü artırmak, eylemlerdeki önderlik rolü ve etkinliğini yükseltmek vazgeçilmez bir görevdir. Sınıfın içinde daha çok kadro kazanmak, öncü müfrezeyi mümkün mertebe proletarya saflarından donatmak gerekir. Ve yine bu kadroların bir bölümüyle sınıf içindeki örgütlenmeyi çekirdekler ve halkaları temelinde genişletmek, şehirlerin ve işçi sınıfının görece artan önemini dikkate alarak etkinliği hızlı bir şekilde artırmak gerekir. Bütün bunların temel rotayı şaşırtmadan ve bu rotada ilerlemeye hizmet edici şekilde yapılması; şekilsiz, kendiliğinden, pragmatik bir hal almaması, devrimin ihtiyaçları bakımın-

dan ciddi bir dengesizliğe yolaçmaması çok önemlidir.

Proleter öncünün sınıf içinde dikkatini öncelikle büyük sanayi işletmelerine, bunlar arasında da özellikle sınıfın ileri kesiminin yoğunlaştığı, mücadele geleneğinin güçlü olduğu belli başlı yerlere yönelmesi, bulunduğu yerleri berkitmesi, mümkün olduğunca sağlam sınıf bilinçli proleter çekirdekler yaratmaya çalışırken, aynı zamanda tüm devrimci güçlerle birlikte sendikal mücadeleye önderlik edecek devrimci işçi komiteleri oluşturma yoluna girmesi ve giderek daha çok işyerinde bu örgütlenmeleri yaratması temel oluşturma bakımından iyi bir gelişme olacaktır. ML ve devrimci güçlerin sınıf içinde örgütlenme ve çalışmalarının cılız olduğu açıktır. Buldukları işyerlerinde direnişlerin yönlendirilmesinde pay sahibi olmaları yetmez. Doğrudan önderlikleri altında direnişler örgütlemeyi ve gelişen hareketlere hükmedecek duruma gelmeyi ciddi şekilde hedeflemelidirler.

Kısa vadede, mevzii ya da genel di-

renişler içinde açıkça seçilen devrimci niteliğiyle diğerlerine örnek olacak direnişlerin yaratılması amaçlanmalı, bunun için devrimci komiteler oluşabildikleri her yerde sıkı bir çalışma yürütmelidirler. Devrimci sendikal önderliğin bulunmadığı, gerici-reformist-revizyonist önderliklerin işçiy hakim olduğu her yerde bu komiteler temelinde alternatif önderlik ve örgütlülüğün yaratılması ve mücadele içinde işçilerin güveni, desteği kazanılarak sendikalara hakim olunması kaçınılmaz bir görevdir. Bunun için devrimci güçler arasındaki birlik ve dayanışma duygusunun yükseltilmesi, grupsal ve kişisel çıkarlarla ortak amaca zarar verici davranışlardan özellikle kaçınılması, ideolojik mücadelenin güç ve eylem birliğini zedeleyecek biçimlere büründürülmemesine özen gösterilmesi her zaman olduğu gibi, fakat daha da fazla önem arz etmektedir.

Yaşanan son işçi hareketlerinde sarı sendikaların, faşist merkezlerin, reformist-revizyonist yönetimlerin işçi sınıfını dizginlemeye ne büyük olanaklara sahip oldukları bir kez daha görüldü. Bunu adım adım, etkin bir şekilde kırmadan, devrimci sendikal önderliği hakim kılmadan, işçi sınıfının devrimde tayin edici hesaplaşmalarına hazırlanamayacağı ve ayrıca faşizmin şok saldırıları karşısında güçlü direnişlerin yaratılamayacağı bilinmeli. 12 Eylül geldiğinde onbinlerce devrimci işçi ve emekçi vardı. Fakat hem sınıfa egemen güçlerin dışında reformist-revizyonist teslimiyetçi burjuva güçler hakimdi, hem de devrimci güçler bu duruma hazırlıksız ve zaafiydi. Yeni dönemin örgütlenmesi devrimci mücadeleyi yükseltmeye olduğu kadar

anti-faşist direnişleri örgütlemeye de uygun olmalı, işyerleri, mahalleler, okullar v.s. temelinde somut hazırlık görmelidir.

İdeolojik siyasi arenada işçi sınıfını aldatıcı etkileri altında tutan düzen kutsayıcı, devletçi, milliyetçi, Kemalizm mirasçısı, Gorbaçov hayranı sahte sosyalist, yalancı devrimci, teslimiyetçi-uzlaşmacı, yasalık düşkünü, icazet dilencisi, en az direnme yanlısı, devrimci eyleme düşman revizyonist burjuva akımlara karşı amansız mücadele yürütülmeli, bunların siyaset adına yaptıkları şeyin her zaman ekonomizmin siyaseti olduğu, bunların işçi sınıfını ve yoksul halkımızı kölelik zincirlerinden kurtarma yerine köleliğe mahkûm eden bir rol oynadıkları yaygın şekilde anlatılıp pratikte de gösterilmeli, bunlarla uzlaşan, bunlara yakın politika izleyen kesimlere dikkat çekilmeli, özellikle işçiler arasında saygınlığa sahip, mücadeleciler unsurlar bu akımların etki ve otoritesinden kurtarılıp kazanılmalıdır.

Sınıf bilinçli işçiler propaganda-ajitasyon faaliyetlerinde özellikle doğrudan siyasi gerçeklerin teşhirine dayalı siyasi ajitasyona ağırlık vermeli, politik çalışmayı bütün çalışmaların can damarı olarak kavramalı, ideolojik düzeylerini yükseltmek için çaba sarfetmeli, mücadelenin ekonomik temelinde yükselen kendiliğinden akışına kapılmadan fakat somut talepler için mücadelelerinde sınıf kardeşlerine önderlik etmeyi de ihmal etmeden siyasi mücadeleyi örgütlemeli ve her eylemlerinde devrimci çizginin açık olmasına, kısmi taleplerin devrimci sloganları belirsiz hale getirmemesine dikkat etmeli; ayrıca kitlelere örnek davranış-

larıyla direngenlik aşılmalı, uzlaşmacı-teslimiyetçi-bozguncu eğilimlere karşı durmalı, mücadelenin ön hattında, en büyük özveri ve kararlılığı göstererek yer almalı, polisle çatışmada, polisin saldırılarına karşı direnmede başeğmez bir kararlılık göstermeli, arkadaşlarına moral ve dayanma gücü vermekten geri durmamalıdır.

Grevde ve grevdışı direnme eylemlerinde işçi sınıfının yaratıcılığını devrimci çizgiyle bütünleştirmek, daha aktif bir direniş hattı yaratmak gerekiyor: Sermayenin koymuş olduğu dünyada eşi az bulunur yasalara rağmen direnişlerin etki gücünü artırıcı, daha militan eylemler örgütlemek, grevlerde işyerinin çalışmasını sürdürmek isteyen patronların bu çabasına izin vermemek, çadır kurmak, pankart açmak, devrimci sloganları haykırarak, her cins grev kırıcı ile mücadele etmek, TARIŞ'leri, PROFİLO'ları çoğaltmak ve ilerletmek gerekiyor.

Yaygın mücadelelerde kapsamlı siyasi talepler formüle etmek, faşizmin veremeyeceği, yeni demokratik devrimimizin hedefleri arasında olan hakları (bilhassa bunları) ileri sürmek, devrimin propagandasına hız vermek gerekiyor. Günlük yaşantıları içindeki en yakıcı sorunlardan hareket ederek dar kapsamlı ekonomik-demokratik taleplerle kendiliğinden mücadeleye atılan kitleler, yaşantılarını çekilmez hale getiren oldukça geniş bir alanda etkileyip sarsan katı ekonomik ve siyasi baskıların özel gücünü aldığı 12 Eylül yasa ve kurumlarına karşı giderek daha açık, daha belirgin, daha kapsamlı muhalefet yürütme potansiyeline sahiptir. Fakat ne işçilerin, ne köylülerin, ne diğer emekçilerin kurtuluşu bununla mümkün değildir. Devrimcilere düşen görev kitlelere bunu göstermek, onların mücadele ufkunu bu düzenin dışına taşımak, kurtuluşlarının devrimle olacağını ve bunun da barışçıl yoldan gerçekleşmeyeceğini, başından sonuna kadar zoru esas almadan, sınıf bilinçli, disiplinli, savaşı bir proleter önderlik altında birleşip mücadele etmeden gerçek kurtuluşun hayal olduğunu kavratmaktır. Olası kabarmalara iyi hazırlanmak, genel grev için örgütlenmeye önderlik etmek, 1 Mayıs barikat savaşının öğrettiklerini geniş kitleye anlatmak, daha güçlü yeni devrimci siyasal hareketler geliştirmek, daha görkemli 1 Mayıs'lar yaratmaktır.

İşçi Hareketine Hepten Aykırı Bir Yaklaşım

Kimi aydınlarımız toplumsal olgu ve olayları çok derin irdeleme, ince eleyip sık dokuma, kimsenin ulaşamayacağı analizlere varma anlayışıyla olsa gerek, yaşanan yalın gerçekle çelişecek yorumlar yapma ve iç tutarlılığa da sahip olmayan sonuçlar çıkarma yolunu tutuyorlar. Araştırma, inceleme pratiğe hizmet edici olmaktan ziyade entelektüel bir uğraş olarak ele alınca böyle oluyor.

Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayınlanan "Güçlüden yana olmak ya da işçi eylemleri" başlıklı yazı bunun bir örneği. (T.K. 21. sayı)

Yazar işçi eylemlerinin yayıldığı dönemin siyasi ortamına (yerel seçim sonuçları, erken seçim hesapları vb.ne) değindikten sonra "İşte bu ortamda işçi eylemleri başladı. Ya da başlatıldı; sadece, toplu iş sözleşmeleri gündeme gelen kamu işyerlerinde" diyerek bir soru işareti (ya da yanlış anlamıyorsak bir şaibe) konduruyor. Soru şöyle devam etmekte: "Özel teşebbüste..... çalışan işçilerin tuzları kuru mu? Yani bu işyerlerinde çalışan işçiler, toplu sözleşmelerle, günün şartlarına uygun ücret mi alıyorlar?.. İnsan gibi yaşadıkları için mi eylem yapmıyorlar?" ve ardından bir ünlem.

"Ortada çelişkiler var. Bu çelişkiyi yakalamak gerekiyor. Yakalayıp ortaya sermek gerekiyor. Aksi takdirde, kimin ne yaptığına bakmaksızın, yapılıp irdelemeksizin 'kendiliğinden'in arkasına takılıp yanlış yerlere gitmek kaçınılmaz olur. Ve de çıkarılacak sonuçlar tafelsi mümkün olmayan yaralar açar. Bu yaraların onarılması için ise on yıllar gerekir." / Ve hatta yüz yıllar! Maksat ilginçlik değil mi? Daha da ilginç olsun. Büyük önsezi saydığınız hayal (ya da kâbus) aleminizi niye sınırlıyorsunuz?

Şimdi şu "nazarı dikkate" alınmadığı takdirde yenilgi ve hüsrancı kaçınılmaz kılacak olan faktörlere bakalım hele.

Son eylem dalgasını geliştiren kamu (devlet) sektöründeki işçiler, 1950'lerden sonra dengesiz gelişen kırdan-kente göç sonucu, açık-işsizliğe çözüm olarak kamu işletmelerine yığılmış, "işe adam yerine, adama iş ilkesiyle" istihdam edilmiş ve hemşericilik esasına göre belli işyerlerinde birikerek klanlar-kastlar oluşturmuşlar. En

önemlisi de bu iş yapılırken işe uyum, işte nitelik hiç düşünülmemiş: "Kamu kuruluşları niteliksiz işgücü ile tika basa doldurulmuş durumdadır. Bu işyerlerinde verimlilikten söz etmek mümkün değildir. Esasen verimliliği arayan da yoktur." / Diyelim ki böyle. Bu bizim sorunumuz mu? Derdi hükümette değil de bize mi düşüyor? Ya da bunun özellikle dikkate alınmasının mücadeleye bakışımız açısından ne gibi bir faydası olacaktır?

Devamında buna da bir açıklık getiriyor yazar. Türk-İş'in devlet hizmetinde çalışan yöneticileri kendilerini düzenin her türlü nimetlerinden yararlandıran siyasi iktidara bunun karşılığını vermek için işçileri ucuza kapatıklarını ve buna işçilerin pek itirazı olmadığını belirtiyor. "Çünkü çalışanların eksiklikleri vardır. Kendilerini işe yerleştiren velinimetlerine karşı şükran borçları nedeniyle sendikacılığı meslek edinmiş olanların sözlerinden dışarı çıkamazlar."

Devamla: "Bugünlerde çıkan sesler nedir? Hem de oldukça yüksek sesler?"

Acaba, işçilerin bu başkaldırıları, sınıf bilincinden yoksun bir kendiliğinden hareket mi?

Yoksa aç-yoksul kalmış insanların çaresiz haykırıları mı?"

Bu bile olmayıp, çok başka bir şey olamaz mı? demeye getiriyor. Mesele bu işçi dalgasının özellikle DYP'yle ve ANAP'la ilgisi gibi... Zira daha önce DP ve AP'nin oy deposu olan, 12 Eylül devamında ANAP'ın tabanı durumuna gelen bu işçiler ANAP iktidarında tüm ayrıcalıklarını yitirerek, tüm işçiler gibi yoksullaşmışlar (Hem başından beri ucuza kapatılıyorlar, hem de son döneme kadar ayrıcalıkları oluyor, bu nasıl iş?). Şimdi bir de özel sektöre devredilme korkusunda-larmış, çünkü özel sektör işte verimlilik, işçide kalite isteyecekmiş (olabilir), bunlar dikkate alındığında ortaya çıkan tablo hiç de içaçığı değilmiş.

İşçilerin ortalama bilinç durumlarının geri olduğu, büyük çoğunlukla düzen partilerinin tabanı durumunda oldukları, siyasi gerçekleri görebilmekten uzak buldukları, aldaıcı vaadlere, sahte işçi dostu pozlarına kandıkları, bugün DYP'nin başa gelmesini ANAP'a tercih edecekleri doğ-

rudur. TÜRK-İŞ yönetimini tepeleyip geçme durumunda olmadıkları, eylemlerinde onu aşmakla birlikte, genel olarak söylemek gerekirse dışlamadıkları da açıktır. Öte yandan devlet işletmelerinin özel teşebbüse satılmasından kaygıları da olabilir. Bütün bunlar, gelişim koşulları bilinen, sınırsız bir yoksullaşmaya tepki olarak kendiliğinden kabardığı ve toplu iş sözleşmelerinin bu yıl buralarda yoğunlaşması ve aynı günlerde görüşülecek olması nedeniyle devlet işletmelerinde görüldüğü açık olan işçi dalgasına kendiliğinden gelmek için önemli bir gelişme yönüyle bakmak, değer vermemek için bir neden midir?

Yazının sonuna doğru sıralanan sorular da çok "ilginç":

"TÜRK-İŞ sendikacılığının bir adım önünde olan bu işçilere, bir adım daha atılırsa nereye gelirler? Gelecekleri yer sınıf bilinci midir? Olabilir."

"Nisan ayında başlayan ve ülkenin tarihinde görülmemiş niceliğe ulaşan işçi eylemlerini görmezlikten gelmek mümkün mü? Hayır.

Bu eylemlerin niteliğinden sınıf bilinci kırıntısının varlığını söylemek mümkün mü? Yine hayır."

Hem sınıf bilincinin kırıntısı yok, hem de bir adım sonrası resmen sınıf bilinci olabilir! (Birinde eylemlerden, birinde işçiden söz edilerek böyle bir aykırılık yaratılıyor.)

Ve yazı şöyle bağlanıyor: "Belirttiğim faktörler ele alınmaz ise sağlıklı sonuçlar çıkarmak mümkün olmayacaktır. Bir başka deyişle işçi kuyrukluğunu yapılmak zorunluluğu kaçınılmaz olacaktır."

Kuyrukçuluğa düşmemek için ne yapmak lazım? Bu işçilerin hangi saiklerle hareket ettiklerini en ince ayrıntılarına kadar araştırıp ortaya çıkarmadan tavrı takinmamak ve hareketin gelişiminde hiçbir olumluluktan söz etmemek mi?

Evvet, bu yazının aykırı bir yazı olduğunu yazarı da içtenlikle belirtiyor. Hiç olmazsa bu iyidir. Zira her aykırı yazı yazan bu açıkyürekliği göstermiyor. Aşağıda ele alacağımız yazı hem bu yönüyle, hem de içeriğiyle daha kötüdür.

Kendiliğindenliğe Salkım Saçak Bir Yaltaklanma

“Hareketimiz gerçekten de çocukluk döneminde, ve onun daha hızlı büyümesini sağlamak için, kendiliğindenliğe yaltaklanmalarıyla onun büyümesini geciktirenlere karşı hoşgörüsüzlükle dolu olmalıdır. Hiçbir şey, çok uzun süre önce mücadelenin her türlü kesin aşamalarını geçirmiş olan “ustalar” olma havasına bürünmemiz kadar gülünç ve zararlı olamaz.” (sf. 51. NE YAPMALI)

LENİN

Saçak Yazı Kurulu'nun işçi hareketine yaklaşımını, dergimizin birinci başlığı altında özetlemiştik. Burada “bilimsel sosyalist” ve “ML” olma iddiasındaki bay Perinçek'i Lenin'e sorgulatmak gerekiyor.

Bu sayımızda 89 Baharının özelliklerini önceki yıllarla ve 15-16 Haziran'la kıyasladığımız için Saçak'ın zırtva tespitlerine yanıt verirken aynı şeyleri uzun uzun tekrar etmemiz gerekmiyor. Hemen konuya girelim. (Ele aldığımız yazı: “İşçi Hareketi Demokratik Devrimin Yolunu Açıyor” Mayıs-89, Saçak)

İşçi sınıfımızın son eylemlerini, kendi tarihi içinde yalnız nicelikçe değil, nitelikçe de “en büyük” sayan yazar (ki “En büyük bugünkü işçiler, başka büyük yok!” diye bir slogan da geliştirmesi istenmez) ülkemizde demokratik devrimin tarihsel öncüleri olarak gördüğü İttihatçıları, Kemalistleri, 27 Mayısçıları büyük bir saygı ile andıktan sonra “1983 Baharıyla birlikte, demokratik devrimi sonuna kadar götürebilecek biricik sınıf, tarih sahnesine bu kez önder bir sınıf olarak çıkıyor” diyor.

Daha öncesi için işçi sınıfına ne önderlik konumu yüklüyor, ne de onları doğru dürüst tarih sahnesinde sayıyor. “1960'dan sonra” diyor “işçiler, bu kez geniş yığınlar halinde mücadele sahnesine çıktılar.”

Geniş yığınlar halinde fakat henüz tarih değil de, mücadele sahnesinde. En önemli fark da neymiş? Sıkı durun: “(o yıllarda) işçilere sosyalizm propagandası aydınlardan ve gençler-

den geliyordu. İşçi sınıfı henüz fiilen önder bir sınıf olarak siyaset alanında değildi?”

Demek ki bugün işçiler resmen siyaset alanında ve diğer sınıflara sosyalizm propagandası yapıyor. Bunun başka bir anlama gelmediği yazarın son dalgayı “hem Türkiye işçi sınıfı açısından bir nitelik değişikliği, hem de demokratik devrim açısından bir nitelik sıçrama” saymasıyla daha da açıktır. Yani bugünkü işçi sınıfı 80 öncesinden, bugünkü işçi hareketi de 15-16 Haziran'dan, DGM direnişlerinden, 24 Aralık, 29-30 Nisan eylemlerinden, Profilo'dan, Tarih'ten yalnız ileri değil, aynı zamanda (daha da önemlisi) nitel olarak farklıdır. Tek kelimeyle özet olarak da devrimcidir. Nesnel olarak sahip olduğu bu sınıf niteliği, artık öznel yapısına da hakimdir(!). Tastamam böyle bir inci.

Peki sınıf ve hareket bu duruma nasıl gelmiştir? Okuyalım: “İşçi sınıfı, uzun mücadeleler içinde kendi önderlerini, kendi aydınlarını yarattı. Bugün işçi eylemlerine, işte bu sosyalist işçi önderleri yön veriyor. İşçi mücadelesi, birinci olarak bu nedenle “kendiliğinden” değildir. Mücadelenin ateşini çakan, eylemlerin ön safında yer alan, mücadelenin taleplerini formüle eden, taktikleri saptayan, sınıf adına söz söyleyen, görüşmeler yapan, çoğunlukla işçi sınıfının “ileri” unsurları, sosyalist öncüleridir. Bunların tümünün henüz tek bir partide birleşmemiş olmaları, bu gerçeği değiştirmez. Sosyalist teorinin kazanımları ile on yıllar boyunca elde edilen bu tecrübe

birikimi, bu işçi önderlerinin bilincinde halhamur olmuş ve bir siyasal kültür yaratmıştır.”

Burada sözü edilen “sosyalist öncüler”, “ileri işçiler”, “işçi önderleri”, “işçi aydınları” vs. hiçbir ayırım yapılmadan bir kefeyle konulan ve “sınıf bilinçli işçi” sayılan, çoğunlukla sendika bilinci düzeyindeki işçilerdir. Kuşkusuz hareketin içinde olan, buldukları yerde eylemlerin önünde yürüten, diğer işçilere önderlik eden sınıf bilinçli işçiler, proleter ideolojiye yakın devrimci işçiler de vardır. Fakat henüz oldukça az sayıda ve harekete genel olarak yön vermekten uzaktırlar. Sınıf bilinçli önderlik altında örgütlenerek harekete geçen, mücadeleyi devrimci temelde yükselten işçiler genelde sözkonusu değildir. Tek tek mevzi mücadelelerde de istisnai ve sınırlıdır.

Bu gerçeğe rağmen yazarın yuvarlak ve genel ifadelerle yarattığı “Sosyalist öncülük”, birinci olarak sendika bilincini siyasal (devrimci) bilinç gibi göstermek, ikinci olarak hareketi kâğıt üzerinde kendiliğindenlikten çıkartmak, üçüncü olarak da (her ne kadar tümünün tek bir partide birleşmiş olmadığını filan söylüyorsa da), bu işten kendi “sosyalist” sıfatlı burjuva partisine belirgin bir paye çıkartmak, ilgi yaratmaktır. Hakkını yememek için söyleyelim ki, belli bir payları da vardır. Fakat ne yönde? Mücadelenin daha ileriye götürülmesi değil, reformist çizgide tutulması, “en geniş uygulanabilirliğe sahip” olan geri mevzilerde, en az direnme hattında

birakılması yönünde. İşte bu yüzden kendiliğindenlik önünde secdeye varıyor. Bu yüzden işçi sınıfının sendika bilinci bakımından ilerlemiş olan unsurlarını "sosyalist öncü" ilan ediveriyor. Ve bu yüzden "uzun mücadeleler içinde kendi önderlerini, aydınlarını yarattı" diyerek işçi sınıfına övgüler diziyor, yağ çekiyor. Açıktır ki burada kendiliğinden gelme mücadele içinde -dışardan siyasal bilinç yeterince taşınmadan ve bilinçlenen işçiler diğerlerini aydınlatmadan da işçilerin gerçek anlamda sınıf bilincine varabildiklerini ve Türkiye'de bugün önemli bir sayıda işçinin bu bilince varmış olduğunu ima ediyor. Bu işe Lenin ne diyor?

"İşçiler arasında sosyal-demokrat bilincin olamayacağını söyledik. Bu bilinç onlara dışardan getirilmeliydi. Bütün ülkelerin tarihi göstermektedir ki, işçi sınıfı, salt kendi çabasıyla sadece sendika bilinci, yani sendikalar içerisinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancını geliştirebilir... Sendikacılık (trade-unionism), kimilerinin sandığı gibi, "siyaset"i tümüyle dışılamaz. Sendikalar her zaman bazı siyasal (ama sosyal-demokrat olmayan) ajitasyon ve mücadele yürütmüşlerdir." (Sf. 42-43. NE YAPMALI) Lenin.

"**B**unu biz de biliyoruz" itirazları anlamsızdır. Saçak'ın ve Aydınlık'ın 20 yıldan beri bildikleri bir tek şey varsa, o da ekonomizmin aşamalı bilinçlendirme teorisi ve bu yazıda bunu en uç noktalarda vaaz ediyor. Yalnız ayıp olmasın diye şu tür izahatlar da yapıyor: "Bugün ekonomik bilinç düzeyindeki işçi sınıfının görece geri kesimlerine, devrimci-siyasal bilinç taşıyanlar, işçi sınıfının kendi sosyalist öncüleridir. Artık kendisini fiilen duyuran bu öncü kesim, yalnız işçi kitlelerine değil, işçi sınıfı dışındaki sınıflara da, köy emekçilerine, aydınlara, gençlere ve halk kitlelerine de sosyalizm propagandası yapıyor. Artık işçiler, aydınları ve gençleri sosyalizme ikna etmeye çalışıyorlar."

Abartma sözcülüğü burada yapılan tahrifatı ifade etmeye yeter mi? Açık ki, bay Perinçek bu tabloyu kasıklarına kadar zorlanarak çiziyor. Sendika bilincini "siyasal bilinç" ve reformcu siyasal bilinci de "devrimci siyasal bilinç" yerine geçirerek bunları

yazıyor. Henüz tam anlamıyla sınıf bilincine ulaşamamış nispeten ileri işçilere "Bu bilinç düzeyiniz yeterlidir, sosyalist bilinçtir bu, aşırısına giderseniz o zaman komünist olur ki, gereksiz ve zararlıdır" diyor.

Türkiye işçi sınıfının mücadelesinde taşıdığı bilinç ışınları bakımından hiç de 70'lerin hareketlerinden ileri olmayan (ve önceki bölümlerde gösterdiğimiz gibi daha geri yönleri olan) son işçi hareketini bir çırpıda kendiliğindenlikten çıkartmak Leninist bir mantık mıdır? Sözkonusu yazı bundan hiç nasibini almış mıdır? Bunu da Lenin açıklığa kavuşturuyor:

"Bir önceki bölümde, Rusya'nın eğitim görmüş gençliğinin doksanların ortalarında marksizmin teorilerini genel olarak nasıl yuttuğunu belirttik. Aynı dönemde, ünlü 1896 St. Petersburg sanayi savaşını izleyen grevler, aynı şekilde genel bir niteliğe büründü. Bunların bütün Rusya'ya yayılması, daha yeni uyanmakta olan halk hareketinin derinliğini açıkça gösterdi, ve eğer "kendiliğinden unsurdan" sözecekssek, o halde, hiç kuşkusuz, kendiliğinden olarak kabul edilmesi gereken şey, her şeyden önce bu grev hareketidir. Ama kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır. Yetmişlerde ve altmışlarda (ve hatta 19. yüzyılın ilk yarısında) Rusya'da da grevler oldu ve bunlara makinelerin vb.'nin "kendiliğinden" tahribi eşlik etmişti. Bu "başkaldırımlarla" karşılaştırıldığında doksanların grevleri, bu dönemde işçi sınıfı hareketinin yaptığı ilerlemeyi belirtmesi ölçüsünde, "bilinçli" diye bile tanımlanabilirdi. Bu da göstermektedir ki, "kendiliğinden unsur", özünde, tohum halindeki bir bilinçlenmeden başka bir şey değildir. İlkel başkaldırımlar bile, bilinçliliğin belli bir ölçüde uyanmış olduğunu ifade ediyordu. İşçiler, kendilerini ezen sistemin kalıcılığına ilişkin çağlar boyu sürüp gelen inançlarını kaybediyorlardı... otoriteye kölece boyun eğmeyi kesin bir biçimde terk ederek ortak direnmenin gereğini, anlamaya demeyeceğim ama, hissetmeye başlıyorlardı. Ama bu gene de bir mücadele niteliğinden çok, umutsuzluk ve öz alma patlamaları niteliğindedir. Doksanların grevleri, bilinçliliğin çok daha büyük parıltılarını açığa vuruyordu; belirli istemler ileri sürülmüştü, grevin zamanı iyi seçilmişti, başka yerlerdeki durumlar ve örnekler üzerinde tartışılmıştı vb.. Başkaldırımlar ezilenlerin

sadece direnmeleri idi, oysa sistemli grevler tohum halindeki sınıf mücadelesini temsil ediyordu, ama yalnızca tohum halindeki. Kendi başlarına alındıklarında, bu grevler, salt sendika mücadeleleriydi, henüz sosyal-demokrat mücadeleler değillerdi. Bunlar işverenlerle işçiler arasında uyanmaya başlayan düşmanlıkları gösteriyordu; ama işçiler, kendi çıkarlarının, modern siyasal ve toplumsal sisteminin tümüyle uzlaşmaz bir biçimde çatıştığının bilincinde değillerdi ve olmazlardı da, yani onların bilinci henüz sosyal-demokrat bir bilinç değildi. Bu anlamda, doksanların grevleri, "başkaldırımlarla" karşılaştırıldığında çok büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine karşın, salt kendiliğinden bir hareket olarak kaldı." (abç) (Sf. 41-42. NE YAPMALI, Lenin.)

Demek ki, bir işçi hareketinin kendiliğindenlikten çıkması, onun kendiliğinden yaygınlaşmasıyla, ülke sathına yayılmasıyla, diğer tüm olayların önüne çıkması ve "Rüzgâr işçiden esiyor" havasını yaratmasıyla olmuyormuş. Demek ki, bu nitel değişim, işçilerin önceki hareketlere göre daha planlı ve düzenli davranmalarıyla, belirli istemleri ileri sürmelerıyla, başka örnekleri değerlendirip tartışarak yürümlerini, içinde öncülerin-yönlendiricilerin olmasıyla, ve genel olarak eylemin taşıdığı bilinç ışınları bakımından geçmişe (ilkel başkaldırımlara) göre çok büyük bir ilerlemeyi temsil etmesiyle de oluşmuyormuş. Sınıf bilincinin harekete damgasını vurması, hareketin sınıf bilinçli önderlik altında, baştan sona örgütlü biçimde ve devrimci nitelikte gelişmesi gerekiyormuş. Yüzbinlerce işçinin "açız" diyerek harekete geçtiği bu eylemlerde, böyle bir nitelik bulunmadığını hakim sınıfların tutumu da kanıtlamıyor mu? Fakat, hayır! Saçak takmış kafaya, ille böyle bir nitelik yükleyecek. Yükleyecek ki devrimci mücadele bu sanılsın. Bundan öte bir şey olarak görülmesin. Bu amaçla da bir yığın izahat getiriyor. Getirmek de zorunda. Çünkü hareketin ekonomik temelde yükseldiği ve kendiliğinden olduğu çok açık. Bunu tersine çevirmek biraz kelime cambazlığı gerektirir.

"Açız" feryatlarında itici gücünü bulan işçi hareketi, öncü işçilerin geniş yığınlara kabul ettirdiği "işçiler birleşin, iktidara yerleşin" sloganına kadar ulaşmış bulunuyor..."

"Dünyanın en bilinçli işçi hareketleri bile, soyut ve pür siyasal nitelikte

olmamıştır.

İşçiler Ekim Devrimi'ni yaparken bile, "ekmek" sloganı en öndeydi."

İşçiler Ekim Devrimi'ni yaparken bile, "Ekmek" diye bağırıyordu. Ama arada ufak bir fark var. Ekim devriminde yığınlar burjuvaziden "ruble'ye bir kapık" eklemesini istemek için değil, zorla, silahla devrimci şiddetle siyasi iktidarı almak için ayaklanmışlardı. Ve ayrıca "Ekmek" sloganı en önde değil, en gerideydi. Bir sloganın en önde olması, en çok bağırma slogan olmasından anlaşılır. Harekete yön veren, hareketin niteliğini tayin eden, harekete damgasını vuran slogan olmasından anlaşılır. Dolayısıyla, Ekim Devrimi'nin en önde olan sloganı "Tüm İktidar Sovyetlere" idi.

Yazarın devrimci bir nitelik yüklemeye çalıştığı 89 Baharında ise "açız" sloganı baştan sona en öndeydi. Bunu nereden anlıyoruz? Hem başlangıcından, hem gelişiminden, hem de sonucundan. En kısa ifadeyle, "açız" diye eyleme başlayan işçiler, bir miktar ekme verilince eylemi sonuçlandırmışlardır. Olay bu kadar açık. Hiç eğip bükme, başaşağı çevirmeye gelir tarafı yok. Eylemler içinde atılan "işçiler elele-genel greve", "Özal istifa", "işçiler birleşin iktidara yerleşin" gibi sloganlar ne hareketin kendiliğinden gelmeliğini ve ne de ekonomik özünü değiştirmiştir. Bir kayıtlaki, ekonomik mücadelenin kendisine

siyasi bir nitelik kazandırmıştır. "işçiler birleşin-iktidara yerleşin" gibi her cins reformist akımın (örneğin kendileri gibi parlamenter yoldan "demokrasi" ve "halk iktidarı" mücadelesini savunup, sefil derecede reformcu düzen içi mücadelelerinde kitale hareketlerinden faydalanmayı hesaplayanların) benimseyip yayabileceği bir sloganı kaç işçinin ne anlayarak attığı ayrı bir sorun, devrimci özü çok açık olan başka sloganları da hesaba katsak bile hareketin genel niteliği değişmemektedir. Fakat ekonomizm soyunun ısrarlı sürdürücüleri, ekonomik mücadelenin esasta kendiliğinden kazandığı siyasi niteliği görür görmez birkaç slogan da kendilerinden ekleyip "işte siyaset", "işte nitel değişim" diye basıyorlar yaygarayı. Ve "sosyalist" siyaset ve hatta "devrimci" siyaset dedikleri şeyden de ekonomik mücadelenin kendisine siyasi bir nitelik kazandırmaktan başka bir şeyi anlamadıklarını belgeliyorlar. Kelime oyunlarıyla yaptıkları kamufflaj bunu gizleyemiyor. Bu yüzden Lenin'in şu sorgusundan da kurtulamıyorlar:

"Sosyal-demokratların görevinin iktisadi mücadelenin kendisine siyasi bir nitelik kazandırmak olduğu yolundaki iddianızda zekice olan hiçbir şey yoktur; bu, sadece bir başlangıçtır ve sosyal-demokratların temel görevi değildir; çünkü, Rusya dahil, bütün dünyada, iktisadi mücadeleye siyasi nitelik kazandırmaya ilk kalkışan, çok kez, bizzat polis olmuştur; hüküme-

tin kimi desteklediğini kavramayı işçiler kendileri öğreniyorlar. (*)

(Sf.93. NE YAPMALI, Lenin.)

Bizim Martinov'larımız da bıkkınlık verene kadar işçilerin 12 Eylül döneminde ekonomik hakları ile sendikal özgürlükler arasındaki bağı kurabildiklerini tekrarlayıp duruyor, siyasi hedef olarak 12 Eylül kurumlarından başka bir şeyi göstermiyor ve işçilerin mücadele ufkunu düzen içi değişikliklerle sınırlıyor.

Dahası bunu da mücadele alanlarında "en geniş uygulanabilirliğe sahip" olduğunu varsaydıkları düzeye sınırlı tutmaya çalışıyorlar. Hem mücadelenin içeriği, hem de araçları yönünden. Pratik tutumları bunun önden gelen kanıttır. Teorik olarak bunu besliyorlar. İşte söyledikleri:

"Geniş kitleleri harekete geçiren talepler vardır. Bunlar, ekonomik, siyasi ve devrimci-siyasal bilinç düzeylerinin tümünü de kucaklarlar. En ileri bilinçteki işçiler, sınıfın birliğini gözeterek en geniş kesimlerin taleplerini formüle ederler. İşçi sınıfının öncüleri, sınıfın geniş kesimlerini kendi tecrübeleriyle eğiterek, adım adım ekonomik bilinçten, siyasi ve devrimci-siyasal bilince doğru ilerletirler."

Sınıfın birliğini gözetme gibi masum ve demagojik bir gerekçenin ardına sığınarak, en geniş kitlelerin benimseyebileceği talepleri formüle etmek ve yine en geniş kitlelerin katılabileceği mücadele yöntemlerini orta-

(*) "İktisadi mücadelenin kendisine siyasi bir nitelik kazandırma" istemi, siyasi eylem alanında kendiliğindenliğe boyun eğmeyi en açık biçimde ifade eder. İktisadi mücadele çok kez kendiliğinden siyasi bir niteliğe bürünür, yani, "devrimci basilin - aydın tabakanın" müdahalesi olmadan, sınıf bilinçli sosyal-demokratların müdahalesi olmadan. Örneğin İngiliz işçilerinin iktisadi mücadelesi de, sosyalistlerin herhangi bir müdahalesi olmadan siyasi bir niteliğe büründü. Ama sosyal-demokratların görevi, iktisadi bir temel üzerindeki siyasi ajitasyonla sona ermiş olmaz; onların görevi, trade-unioncu politikayı sosyal-demokrat siyasi mücadeleyle çevirmektir; iktisadi mücadelenin işçilerin kafalarına yerleştirdiği siyasi bilinç kıvılcıklarından yararlanarak işçileri sosyal-demokrat siyasi bilinç düzeyine yükseltmektir. Oysa Martinov'lar, işçilerin kendiliğinden uyanan siyasi bilincini ilerleteceklerine, kendiliğindenliğe ve iktisadi mücadelenin işçileri siyasi haklardan yoksun bulduklarının bilincine varmaya "yöneltilmiş" bıkkınlık verene kadar yinelenmektedirler..

ya sürmek, fakat daha ilerisini yaratma çabasının içine girmemek, kitlelere de bu "dar-grup" eylemlerinden uzak durmalarını öğütlemek Leninizme göre ne menem bir şeydir. Söz yine Lenin'de:

"Yurtdışı Birlik, Yahudi İşçileri Birliği'nin (Bund) Dördüncü Kongresi'nin kararlarından birinde yer alan "en iyi araçlar" deyimi yerine, kendisinin "en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar" deyimini koymuş olmasına önem vermektedir. Bu kararlardan hangisinin daha iyi olduğunu söylemekte güçlük çektiğimizi itiraf edelim. Bizce her ikisi de, bir diğerinden daha kötüdür. Hem Yurtdışı Birlik, hem de Bund, (belki de kısmen farkında olmayarak geleneğin etkisi altında) siyasete, ekonomist, trade-unioncu bir yorum getirme hatasını düşmektedirler. Bu hataya "en iyi" sözcüklerini kullanarak mı, yoksa "en geniş uygulanabilirliğe sahip" sözcüklerini kullanarak mı düştüğünü, temelde hiçbir şeyi değiştirmez. Eğer Yurtdışı Birlik "iktisadi bir temel üzerindeki siyasal ajitasyonun en geniş ölçüde uygulanan ("uygulanabilirliğe sahip" değil) araç olduğunu söyleseydi, bu, sosyal-demokrat hareketimizin gelişiminin belli bir dönemi için doğru olurdu. Bu, [Ekonomistler bakımından ve 1898-1901 döneminde] pratik içinde çalışanların (eğer çoğunluğu bakımından değilse bile) birçoğu bakımından doğru olurdu; çünkü pratik içindeki bu ekonomistler, siyasal ajitasyonu (eğer uyguladılarsa), hemen tamamıyla, iktisadi bir temel üzerinde uygulamışlardır. Böyle bir çizgiyi izleyen siyasal ajitasyon, Raboçaya Mysil ve Öz Kurtuluş Grubu tarafından kabul edilmiş ve, hatta gördüğümüz gibi, örgütlenmiştir de. Raboçeye Dyelo iktisadi ajitasyon gibi yararlı bir işin, siyasal mücadelenin sınırlandırılması gibi zararlı bir şeyin eşliğinde yürütülmüş olmasını sert biçimde suçlamalıydı, bunu yapacağına, (ekonomistler tarafından) en geniş ölçüde uygulanan araçların, en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar olduğunu ilan etmektedir! Bu durumda, bu kimselere ekonomist dedimizde, karşılığında bize sövmekten, bize "yalancılar", "bozguncular", "Papalık elçileri" ve "ifitracılar" demekten,* ve kendilerine hakaret ettiğimiz iddiasıyla bütün dünya önünde bizden yakınmaktan, ve yemin edeceğine "şu anda ekonomizmle lekelenmemiş tek bir sosyal-

demokrat örgüt yoktur"*** demekten başka ellerinden bir şey gelmiyor." (Sf.77-78. NE YAPMALI, Lenin.)

Saçak Yazı Kurulu aynı yazısında salt mücadelenin içeriği açısından değil, aynı zamanda yol, yöntem ve araçları bakımından da nasıl en geri hatta "en geniş uygulanabilirlik ve sınıfın birliği" adına tutunduğunu göstermektedir. Son işçi hareketiyle ilgili anlatımları bunun pek çok örneğiyle doludur. Bir de, 1 Mayıs hatıyyla ilgili savunusu var ki, onca lafzını ettiği devrimci ruhun zerreciğine bile sahip olmadığını ortaya koymaktan öte gerçekleri ters yüz etme ve olguları tepetakla göstermede ne kadar daha ustalaşmış olduğunu göstermektedir. 1 Mayıs alanında militan-devrimci kitlesel eylem yerine, "en aktif eylem" diye nitelediği "toplulu vizite"yi "sınıf çizgisi" olarak ileri sürün ve bunda bile zoru zorla aşmayı önermeyen (Sadecce barışçıl yoldan bir "kutlama"nın şartları var ise denemeyi öngören ve olmadığını görünce yerine oturan) iliklerine kadar ihanet içindeki (burada sözümler sıradan işçiyeye değil, onun "bilimsel sosyalist" öncüsü olma iddiasındaki siyasetçiyedir.) bu grup, bir de utanmadan "küçük azınlıklarla" eylem yapan "dar solcu" çizginin, kitleleri 1 Mayıs gösterilerine katma gibi bir derdi olmadığını ve onlara fabrikalarında "uslu uslu çalışmalarını" önerdiğini ileri sürüyor. 1 Mayıs pratiği kimlerin işçi sınıfını edilgenliğe, boyun eğişe mahkûm eden, kimleri zincirleri kırmaya yönelen bir hatta sahip bulunduğunu apaçık ortaya koymuş ve canlı şekilde göstermiştir. Şimdi SAÇAK'ın devrimci hareketle polemige girdiği temel konuda (işçi hareketlerine yaklaşım) söylediklerine kulak verin:

"Geçmişin birikimleri, 12 Eylül tecrübeleriyle birleşerek, işçilerin bilincinde ve pratiğinde bir sıçramaya neden oldu. Bu sıçramaya "ekonomik" ve "kendiliğindenci" damgasını vurma, hem sıçramayı, hem hızla gelişen yönü, hem de varolan gerçeği görmemek anlamını taşıyor. İşçi hareketinin "ekonomik" damgasından kurtulmak için, sınıftan kopuk kümelelerin dar-grupçu sloganlarını mı benimsemesi gerekiyor? Önder işçiler, olaya oradan bakmıyorlar. Onlar, başından siyasal renkler taşıyan ve gittikçe siyasallaşan hareketi, adım adım, kendi tecrübeleriyle, geliştiren bir çizgi izliyorlar."

Yine kaba olmaktan çıkarılmaya çalışılan ama hiç de başarılı olunamayan bir ekonomizm ve devrimci çizgi düşmanlığı sözkonusu.

Geçmişin birikimleri + 12 Eylül tecrübeleri = Bilinç sıçraması oluyor. Buna "ekonomik ve kendiliğindenci damgasını vurma" (bir kere söz konusu olan ya da edilen kendiliğindencilik değil kendiliğindenliktir, bütün yazı boyunca bu ikisi birbirine karıştırılmış) çok yanlış olacağına göre nitel bir aşamadır bu. Böylece bay Perinçek'in 70'li yılların başında ortaya attığı ve İbrahim'den cevabını aldığı "acil talep ve ihtiyaçları temelinde mücadeleye sevk ederek yığınların bilincini yükseltme" biçimindeki ekonomist "aşamalı bilinçlendirme" teorisi nitel sıçramayla nihai ürünlerini vermiş bulunuyor. Zaten kendi mecrasına girecek, kendiliğinden "devrim" yolunu bulacak olan harekete devrimci sloganlarla gitmenin hiç anlamı ve de gereği kalmıyor. Kısmi taleplerin yerine bu "dar grupçu" sloganları öne çıkartmak, tersine, "devrime zarar" veriyor. "Önder işçiler (hangi bilinç düzeyindekiler?) olaya oradan bakmıyor"! Herhal bu eylemlerde devrimci işçiler yok ve bütün yönlendirici unsurlar da S.P.'nin penceresine toplanmış. Ve en önemlisi bu "dar-grup" sloganlarına itibar etmeyen "önder"ler (dikkat edin kendini tarif ediyor.) "başından siyasal renkler taşıyan" (yani bal gibi ekonomik. Zira bu yaygınlıkta ve muhatapı da hükümet olan ekonomik mücadele, siyasi renkler kaçınılmaz olarak taşır), "ve gittikçe siyasallaşan" (bu da doğaldır. Çünkü döne dolaşa vurguladıkları gibi işçiler demokratik haklardan yoksun olmaları nedeniyle, ekonomik mücadelede zayıf kaldıklarını görüyorlar. Ki en büyük bilinç de budur sizce) "hareketi adım adım, kendi tecrübeleriyle geliştiren bir çizgi izliyorlar."!

İşte kutsanması gereken şey budur! Kendiliğinden yerine "kendi tecrübeleriyle". Bu da iyi fikir. İnce zekâ! Fakat bütünlük içinde kendini hemen ele vermekte. Zorlu pratiklerde, sokak gösterilerinde, polisle karşılaşılarda, barikat savaşlarında pişmekten ziyade, yalnız kendinizin karışacağı ve "dar-grup" dediğiniz. (Zannederseniz SP. iktidara oynuyor) devrimcilerin ilişmeyeceği basbayağı kendiliğindenliğin halihazırdaki edilgen akışı içinde yürüten "en geniş uygulanabilirli-

ge sahip" barışçıl, yasal, sendikal ve hadi diyelim ki, kısmi demokratik taleplerle (zira artık kaskatı bir ekonomizm olmaz, nerden bakarsan bak, vakti geçti) anladığımız anlamda siyasal bir mücadelenin, adım adım, yavaş yavaş, aşama aşama (buna ne diyorsunuz? Hah, "domuz damı" inşa ede ede) yürüten ve kendi kendine bilinç sıçratan tecrübesi! Lenin şu sözleri tam da size söylemiştir, fakat "hükümete karşı iktisadi mücadele"den söz için (muhabatınızın "siyaset vardır, siyaset vardır" dediğini de gözardı etmeden) itiraz edebilirsiniz.

"İşçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinin ["hükümete karşı iktisadi mücadele"!] doğrudan taşıdığı devrimci anlamda başka, bu mücadelenin şöyle bir anlamı da vardır: böylelikle işçiler devamlı olarak siyasal haklardan yoksun oldukları bilincine varırlar." (Martinov, s.44.) Bu pasajı buraya aktarmamızın nedeni, yukarıda söylenenleri

yüzcü ve bininci kez yinelemek değil, Martinov'a bu mükemmel yeni formülünden ötürü özel teşekkürlerimizi sunmaktır: "işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesi". Ne paha biçilmez bir inci! Ekonomistler arasındaki bütün kısmî anlaşmazlıkları ve bütün nüansları ortadan kaldıran bu açık ve kısa önerme, işçileri "genel çıkarlar için bütün işçilerin koşullarının iyileştirilmesi uğruna siyasal mücadele"ye** çağırılmaktan başlayıp, aşamalar teorisinden geçerek, konferansın "en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar" vb. konusundaki kararıyla son bulan ekonomizmin özü, burada ne erişilmez bir beceri ve ustalikle ifade edilmektedir."

(Sf.83-80. NE YAPMALI, Lenin.)

Sizlerin bazı noktalarda (hatırlarsınız bunları) parmak ısırtacak kadar usta ve hünerli olduğunuzu vaktiyle

** Raboçaya Mysıl, "Özel Ek", s.14.

İbrahim'de ifade etmiş ve ilerisi için aynen uyacağınız bir tavsiyede bulunmuştu. Şimdi de yüzünüz oraya dönük, basıyorsunuz kalayı "devrim" adına devrimciler:

"Sınıfın dışında ve "tuzu kuru" aydının kafasında günlük ihtiyaçlarla lekelenmemiş bir "devrim" kavramı var. Ama sınıfın tümü ve dolayısıyla öncü kesimleri için, mücadelede ara başarılar kazanmak, örneğin ekmek de önemlidir."

Ekmek için de mücadele edilmesi ne kim karşı çıkıyor. Bunu ispatlayacak tek bir kanıt gösterebilir misiniz? Devrimci bir anlayış odur ki acil talep ve ihtiyaçlar için (bu ister ekonomik, ister demokratik olsun) mücadeleye devrim hedefini karartmayacak biçimde, devrim mücadelesinin olanaklarını genişletme anlayışıyla ikinci bir alan olarak yaklaşır ve fakat buna rağmen reformlar için mücadelede sahasında da reformculardan daha etkin olmasını bilir. Güçleri sınırlıyken de devrimci "dinamizmiyle, ileri direnme hattıyla gösterir bunu. Devrimciyle reformcunun, sosyalistle ekonomistin farkı nereden anlaşılır?

"Bizim işlediğimiz en büyük günah, siyasal ve örgütsel görevlerimizi, her günkü iktisadi mücadelenin kısa vadeli, "elle tutulur" "somut" çıkarları düzeyine indirgememizdir; ama onlar, iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırır! diye hep aynı nakaratı yineleyip duruyorlar."

Biraz yukarısını alalım:

"Arkada kalanlara şöyle bağıryorlar: "Ayak uydur! İleriye geçme!" Örgütsel çalışmada enerji ve inisiyatiften yoksun bulunanlara geniş ve yürekli eylem için gerekli "planları" bulunmayanlara, "süreç-olarak-taktikler" va'zediyorlar!"

Bunlar da böyle bağırmıyor mu, her zaman, her yerde? Ve kitlelerin kendiliğinden gelme mücadelesini de orta bilinç düzeyine (kimi yerde daha gerilere) göre ayarlamaya çalışmıyorlar mı? Bunun adına da "sınıfın geri kesimlerinin elinden tutmak" demiyorlar mı? Bu kitle hareketlerinde "en önemli" şeyin de "günlük kazançlar sağlamaya önem verilmesi" olduğuna vaaz etmiyorlar mı? Bu günlük kazançlara, devrimci mevziler ve ilerlemeler kaydetmekten, buna yönelik propaganda ve ajitasyon yürütmekten daha büyük önem vermedikleri için devrimcileri haksız yere suçlamıyorlar mı? Öyle ise Lenin'in şu sözleri de

bunlar içindir:

"Elbette ki "iktisadi" ödünler (ya da sözde ödünler) hükümet bakımından en ucuzu ve en elverişlisidir, çünkü hükümet bunlarla işçi sınıfının güvenini kazanacağını ummaktadır. İşte bundan ötürü, biz sosyal-demokratlar, hiçbir durumda ya da hiçbir şekilde, iktisadi reformlara daha büyük önem verdiğimiz, ya da bu reformların özel bir önem taşıdığını sandığımız, vb. inancını (ya da yanlışlığını) uyandıracak bir davranışta asla bulunmamalıyız. Yukarıda sözü edilen yasal ve idarî önlemlerle ilgili somut istemlerden söz ederken, "bu gibi istemler" diye yazıyor Martinov, "kof bir ses olarak kalmaz, çünkü, elle tutulur sonuçlar vaat ettiği için, işçi yığını tarafından etkin olarak desteklenebilirler. ..." Hayır, hayır, biz ekonomist değiliz! Biz yalnız, Bernstein'lar, Prokopoviç'ler, Struve'ler, R.M.'ler ve tuttu quanti* yaptığı gibi, somut sonuçların "elle tutulurluğu" önünde kölece eğilmekteyiz! Biz, sadece, (Nartsis Tuporilov ile birlikte) "elle tutulur sonuçlar vaatmeyen" her şeyin "kof bir ses"ten başka bir şey olmadığını anlaşılmasını istiyoruz! Biz sadece çalışan yığınlar sanki (kendi dargörüşlülüklerini onlara yüklemeye kalkışanlara karşı bu alandaki yeteneklerini şimdiden tanıtlamış gibi), hiçbir elle tutulur sonuç vaatmese bile, otokrasiye karşı her türlü karşı çıkışı etkin olarak destekleyemezlermiş gibi, muhakeme yürütme-ye çalışıyoruz!

Örneğin Martinov'un kendisinin sözünü ettiği örnekleri, işsizliğe ve açlığı karşı "önlemleri" ele alalım. Eğer vaatlerine inanmak gerekirse, Raboçeye Dyelo, "elle tutulur sonuçlar

vaadeden" (yasa tasarıları biçiminde?) "yasal ve idarî önlemler için somut istemlere" her zaman "dogmanın devrimcileştirilmesini yaşamın devrimcileştirilmesinden daha üstün tutan" İskra, işsizlikle kapitalist düzenin tümü arasındaki kopmaz bağı açıklamaya çalıştı, "açlık tehlikesine" karşı uyarıda bulundu, polislin "açlara karşı savaşını" ve insafsız "geçici ağır ceza kurallarını" teşhir etti; ve Zarya da Yurt Haberleri Dergisi'nin açlığı ele alan bir kesimini* bir ajitasyon broşürü biçiminde özel bir yeni basım olarak yayınladı. Hey Tanrım! Bu dargörüşlü ve bağınaz doktrinerler ne onmaz bir "tek yanlılık" içindeydiler! "Bizzat yaşamın" çağrılarına kulaklarını nasıl da tıkıyorlardı! Bunların makaleleri "elle tutulur sonuçlar vaadeden" tek bir, evet (ne korkunç şey!) tek bir "somut istem" içeriyordu! Zavallı doktrinerler! Bunlar, taktiklerin bir büyüme süreci ve büyüyen şeyin süreci vb. olduğunu ve iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırmak gerektiğini öğrensinler diye, Kriçevski ve Martinov'a gönderilmelidirler!" (Sf. 82, 83. NE YAPMALI, Lenin)

Evet, bizim "kafalarında günlük ihtiyaçlarla lekelenmemiş bir devrim kavramı" olan "doktriner solcu" sularımız da, derhal Perinçek'lerin, Aybar'ların, Kutlu'ların dergâhına varıp çulu şermeli ve "ayakları havada devrimcilik" yerine "faydalı eylemler"le, "olanaklar ölçüsünde" adım adım ilerlemenin üstünlüğünü öğrenmelidirler. Veya doğrudan doğruya yaşanan kitle hareketleri önünde eğilip secdeye varmaları da bu bilinçlenmeyi sağlayabilir. Bunun böyle olacağı SAÇAK'lar, "işçi hare-

ti, denebilir ki, şu ana kadar tek bir hata (Evet, yanlış okumadınız tek bir hata bile) yapmadan ilerledi. Bütün fabrikalarda, bütün kentlerde, aynı başarılı çizginin görülmesi, işçi sınıfı içindeki birikimin ürünüdür. Sınıf ölke düzeyinde bir tecrübe ve önderlik birikimi yarattı" demiş olmasından bellidir.

Bu gibi nadide inciler yazı içinde o kadar çok ki, birkaç tane daha sıralayalım desek, alamadıklarımıza haksızlık olacak. Öbür türlü yazının önemli bir bölümünü aktarmamız gerekecek. Hepsini temsilen bu yeterlidir.

Bunca zıvalıklı dolu bir yazıyı, bugün hayatta olsa, Lenin okusa, yine şöyle yanıtlıyacaktı:

"Bize karşı "kendiliğinden unsuru küçümseme"nin dışında bir iddia ileri sürmüyorsa(!), bu, şunu gösterir: 1° teorik olarak, marksizmi, Belov⁵² tarafından yeteri kadar alaya alınan Karayev ve Mihaylovski tarzında anladığını; ve 2° pratikte legal marksistlerimizi bernştayncılığa doğru ve sosyal-demokratlarımızı da ekonomizme doğru çekmiş olan "gelişmenin kendiliğinden unsurları" ile pekâlâ tatmin olduğunu ve Rus sosyal-demokrasisini her ne pahasına olursa olsun "kendiliğinden" gelişme yolundan ayırmaya kesin karar vermiş olanlara karşı "öfke ile dolu" olduğunu." (Sf. 66. NE YAPMALI, Lenin.)

Bize başka söz düşmüyor. Bu gerçekleri, mücadele alanlarında, kendilerine yağ çekilecek destekleri kazanılmaya çalışılan, kolay fakat kurtuluşa götürmeyecek olan yollar da enerjilerinden istifade edilmeye yeltenilen işçi ve emekçilere kavratmak düşüyor. □

Umud Yayıncılık ve Basım San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf UYGUN
Sorumlu Yazı İşleri Müd.:
Murat TUNÇ
Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş - İSTANBUL
Tel: 528 09 33
Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 80/12
Maltepe/ANKARA
Kayseri Bürosu:
Sivas Cad. Stat İş Hami
Kat: 5 No: 605
Tel: 110 601 KAYSERİ

İsviçre Bürosu:
Herrengaberweg 19
4054 Bassel - SCHWIGZ
Kars Bürosu:
Kâzım Karabekir İş Hami
Kat: 2 No: 217 KARS
Dizgi:
Maraton Dizgiye
Baskı:
Yeni Doğuş Veb Ofset

Yurtiçi Hesap No:
Yusuf UYGUN
Akbank Bahçelievler İst. Şub.:
Hesap No: 6720-7/DHN

Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler İst. Şub.
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:
Arka Kapak/SB : 400.000 TL.
Kapak İçeri/SB : 300.000 TL.
Tüm Sayf/SB : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.00 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Yurtiçi Abone Koşulları:
6 Aylık : 12.000 TL.
1 Yıllık : 24.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:
6 Aylık : 30 DM-15 \$
1 Yıllık : 60 DM-30 \$

Yeni demokrasî

Agustos 1990

Özel Sayı: 12

Aylık Siyasi Dergi

Fiyatı: 200 TL (KDV dahil)

TÜRKİYE'NİN SADDAMLARI ÜLKEMİZİ SAVAŞA SÜRÜKLÜYOR! EMPERYALİST ÇIKAR SAVAŞINA HAYIR!

Kuveyt'in Irak tarafından işgaliyle başlayan yeni körfez bunalımında ABD emperyalizminin saldırganlığı ve dayatmaları ülkemizi de sıcak savaşın eşiğine getirmiş bulunuyor. TC devletine bir kez daha emperyalizmin bölgedeki çıkarlarını koruma senaryolu bir savaş planında rol verilmiş, sahnede yerini alması için hazırlık yapması istenmiştir. Ortadoğu, körfez ağırlıklı ekseninde yeni bir savaşa yaklaşmaktadır. Kuveyt işgaliyle urmanan bunalımda, iktisadi kaynaklı emperyalist siyasi çıkarların baş etken olarak kendini gösterdiği bütün dünya tanık olmaktadır. Bu bunalımın ilk olmadığı gibi emperyalizm ortadan kaldırılmadığı sürece son olmayacağına da bilincinde olarak gelişmelere, olayların ardında yatan gerçeklere objektif bir bakış açısıyla yaklaşmalıyız.

Irak Kuveyt'i Neden İşgal Etti?

8 yıl süren İran savaşından 70 milyar doları aşan borç ile iktisadi çöküntü içinde çıkan Irak, gömüldüğü bataktan kurtulmak için tek silahı olan petrolüde dünya pazarında dilediği biçimde kullanmada zorlanınca bunu aşmanın yollarını arayacaktı. Bir milyonluk ordunun yükü barış koşullarında katlanılmaz bir ağırlığa ulaşmıştı. İki milyonu aşkın kayıp, bir o kadar yaralı ve sakat veren, açlık ve sefalete itilen halkta derinleşmekte olan huzursuzluk Saddam rejimini sarsmaya başlamıştı. Bütün emperyalist-kapitalistlerden toplanan silah ve cephane ile yaratılan gücün, "Arap davası liderliği" hevesiyle kullanılmasının elerine verdiği savaş bayrağı; tarihi toprak bütünlüğü bahanesiyle kesiştiği noktada faşist Saddam rejimine son petrol fiyatı tartışmalarıyla vesile yaratmış, eski senaryo yeniden filme çekilmiştir.

Kuveyt, dünyanın en az toprak üzerinde en büyük zenginlik kaynağına sahip, üstelik bu kaynağı benzerlerinin ak-

sine dev yatırımlara dönüştürmüş ve askeri olarak ise ters oranda son derece güçsüz bir ülkesidir. Kişi başına gelirden dünya birincisi olan 175 yıl bitmeyecek petrol yatakları bulunan Kuveyt çağdaş bir kölelik sistemine sahiptir. Kuveyt'in dev devlet tröstü (uluslararası dev holding) KIO dünyanın belli başlı en büyük tröstleriyle ve bankalar gruplarıyla içiçe geçmiştir. Kuveyt sermayesi ABD ve batılı emperyalistlerle entegrasyon içindedir. (*) Midland Bank, Golf Oil Company, Daimler-Benz (Mercedes), Hoechst, Santa Fe, Agnelli SPA, British Petroleum (BP) gibi kuruluşlarda yüzde 10 ila 20 arasında değişen paylara sahiptir. Coğrafi olarak Irak'ın ayağının altında olup Basra körfezinde kritik bir konumu vardır. Üstelik Irak borcunun ciddi bir bölümünü bu ülkeye ödemekle yükümlüdür. Yani Kuveyt Saddam için, sonrasındaki tepkilere katlanılmaya değer bir önem arz ediyordu.

Irak çok önceden planladığı, iktisadi krizi aşma ve bu vesileyle Arap davası önderliğinde yeni bir adım atma amaçlı Kuveyt işgaline, çeşitli talepler öne sürerek yarattığı uyuşmazlığı turmandırarak adım adım gelmiştir. Faşist Saddam yönetimi geçmişte İran topraklarına saldırarak gösterdiği dış azgınlığını daha beter ve kanlı bir boyutta içerde Arap halkına, Kürt ulusuna hatta en yakın muhaliflerine dahi uygulamaktadır. Nüfusun yüzde 28'ini oluşturan Kürt ulusuna tarihin en vahşi katliamlarından birini uygulayan (1988) ve 5 bin kişiyi kimyasal silahlarla Halepçe'de katleden, sistemli bir soykırım planı tatbik etmeye çalışan Saddam'ın Irak'ında sokaklar sık sık insanların çeşitli nedenlerle, daha çok muhalif olmaktan kurşuna dizilmelerine sahne olmaktadır. Halkını 2 milyonun üstünde kayba uğratan (İran Savaşı) Saddam yönetimini bugün geldiği noktalara turmandıran, zaptetmekte güçlük çektikleri gözü dönmüşlüğe ve saldırganlığa iten emperyalistlerdir.

İran'ın Humeyni rejimiyle başlayan İslâm devrimi atağı ve emperyalistlerin Ortadoğu çıkarlarını büyük boyutlarda

tehdit edici gelişmesine dur denilmesi için desteklenen ve beslenen Irak'ın bu güce birdenbire erişmediği görülmelidir. Elindeki füzele Çin ve Fransız; kimyasal silah fabrikaları Alman; uçaklar Fransız, Rus, ABD; tanklar, toplar, tüfekler ve her türlü diğer savaş araç ve gereci ABD'den Çin'e kadar bütünüyle emperyalist-kapitalist dünya patentlidir. 43 milyar dolarlık silahı bu ülkeye yığan emperyalizm kendi sözünü dinlemeyen ve kafa tutmaya kalkan Irak'a karşı şimdi toplu bir ittifaka girmiş bulunuyor.

ABD Emperyalizmi En Saldırgan Savaş Kışkırtıcısıdır

BM güvenlik konseyinden vetosuz ve itirazsız bir ambargo kararının çıkması ve önce ABD'nin peşinden İngiltere ve diğerlerinin bölgeye uçak, gemi ve asker yığmaya başlaması açıklanmaz ve anlaşılabilir değildir. Günlük 1.5 milyon varil petrol üretimine sahip Kuveyt'in yıllık 7.7 milyar dolar petrol ihracı, 8.8 milyar dolar ise dış yatırım geliri bulunmaktadır. Irak'a yutturulmak istenmeyen lokma işte böyle bir lokmadır. Avrupa Topluluğu (AT) petrol ihtiyacı toplamının % 11'ini, Japonya'nın ihtiyacının % 10'unu Irak ve Kuveyt karşılamaktadır. OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü) üretiminin yüzde 20'lik dilimi Irak ile Kuveyt'in elinde bulunmaktadır. Toplam dünya üretiminin yüzde 54'ünü elinde tutan ve ABD ihtiyacının yüzde 25'ini karşılayan Ortadoğu böylesi yaşamsal bir önem arz etmektedir. ABD, Batı Avrupa ülkeleri, Japonya ve diğerleri boşuna ayağa kalkmamışlardır. Söz konusu olan, bir ülkenin toprak bütünlüğüne yapılan saldırı, devletler hukukunun çiğnenmesi ya da insan hakları ihlali değildir (Emperyalistler bu yalanları söylüyor). Bu hiçbirinin zerre kadar umrunda değildir. Ki, aynı Irak'ın Halepçe'deki vahşi katliamına, ABD ve İngiltere'nin Falkland, Grenada, Libya, Panama ve bir hafta önce Liberya'ya yaptıkları askeri müdahalelere ses çıkarmamışlardır.

Gorbaçov'un Rusya ve Doğu Avrupa'daki muhtemel çöküşü önceden belirleyip getirdiği Glasnost-pretroykalı reformlarıyla doğan kontrollü çözülmeye el uzatan ve devamında onları da yedekleyerek Romanya örneği gibi darbeye bizzat karışan; Almanya'ların birleşmelerine gidecek bir aşamaya uzanan ABD emperyalizmi; rakipsiz konuma ulaştığı düşüncesinin verdiği pervasızlığı ile dünyanın baş belası olma özelliğini her zamankinden fazla kazanmış bulunuyor. Dünya halklarına kan kusturan, dört bir yanda faşistlerin ve gericilerin babalığını yapan ABD emperyalizmi kendi haberi olmadan dünyanın hiçbir köşesinde bir taşın bir yerden alınıp başka bir yere konmasına izin vermez bir sulta kurma sevdasındadır. Bunu son yıllarda, yukarıda saydığımız ülke işgali örneklerinde dünyaya göstere göstere yapmış, şimdi de Irak'a yönelmiştir. "Ortadoğu petrolünü Saddam'a kaptırmayız" diyen Bush yönetimindeki ABD, Vietnam Savaşı'ndan bu yana bölgeye en büyük askeri yığınağı yapmaktadır.

ABD ve Batılı emperyalistler; sanayinin en önemli hammaddesi petrolün, en önemli havzasında kurulu düzen ve

kendi çıkarları doğrultusunda oturttukları sistemin bozulmasından büyük kayıplara uğrayacakları ve sürekli bir kan kaybının baş göstereceğinin farkında olmanın ciddiyetiyle hareket etmektedirler. Yaşamsal çıkarları zedelenmiş ve bundan sonra daha çok zedelenecektir. Dahası bu tip, emperyalistlerce kurulan sistemlerle oynamaya çalışanlara Bush'un deyişiyle "ders vermek" gerekmektedir. Örneğin, petrol fiyatlarını Saddam istediği düzeye savaşızsız çekmeyi, başarsaydı bile ABD, Japonya, Almanya, İngiltere ve diğerlerinin enflasyon oranı yükselecek, büyüme hızı düşecek, yatırımları gerileyecek, işsizlik artacak; yani petrol fauralarının kabarması ekonomilerini hayli sarsacaktır. (**)

ABD emperyalizmi, 2. paylaşım savaşının sonundan beri Ortadoğu'yu jeopolitik, geo-stratejik ve ekonomik önemi yüzünden "ulusal güvenlik çıkarları"nın gerektirdiği durumlarda silah zoruyla savunulması gereken bir etkinlik alanı olarak görmekteydi (Eisenhower Doktrini). Bu amaçla sürekli artan boyutlarda yinelenerek güçlendirilen bu düşünce 1971'de Şahlık İran'ına bölge jandarmalığı görevini vermiş, 1980'de değişen İran bu konumundan çıkınca jandarmalık için yeni yetme İsrail ve 12 Eylül askeri-faşist darbisiyle Türkiye devreye sokulmuş, Rapid Deployment Force (Çevik Kuvvet) kurulmuştu. Nitekim İsrail bölgenin Lübnan, Ürdün, Suriye ayağında bekçilik yapmayı sürdürmüştür. Türkiye ise aktif görev alabileceği bir gelişme olmadığından yedekte bekletilmekteydi. Nihayet ağustosun başında patlayan kriz ABD'yi doktrinine uygun bir temelde acilen harekete geçirmiş bulunuyor.

Eski CIA şefi ve dünyamızın en kanlı haydutu ABD emperyalizminin başkanı Bush, ağzına Halepçe katliamını şimdilerde dolamakta, utanmadan "böyle bir çağda saldırganlığa yer yoktur" sözlerini sarfederek saldırıya uğramış ulusların hamiliği rolünü üstlenme sahtekarlığında bulunmaktadır. Bu sözleri dünyada sarfedemeyecek kişilerin en başında gelen Bush'un liderliğindeki ABD, Suudi Arabistan'ı savunma adı altında bu ülkeye ve bölgeye korkunç bir askeri yığınak yapmış, NATO'yu harekete geçirmiş, İngiltere, Fransa, Avustralya, Mısır, Suriye vd. ülkelere de güçleri oranında bölgeye güç kaydırması yapmıştır. En kısa zamanda asker toplamını 250 bine çıkarmak amacıyla durmaksızın taşıma yapmakta, on dakikada bir uçak indirmektedir. En seçkin birliği Delta Force, yüzlerce uçak, onlarca gemi, uçak gemileri, kruvazörler körfezde konumlandırılmış bulunmaktadır. Zaten, şu sıralar ciddi bir ekonomik sıkıntı yaşayan ABD'ye bu hareketin ne denli ağır bir yük getireceği ortada iken uzun vadeli çözüm açısından konunun hassasiyeti kendini bir kez daha kanatlanmış oluyor.

ABD'liler Birleşmiş Milletler'de borusunu öttürmüş; Rusya'ya, hareket tarzını tastik ettirmiş AT'yi de göreve koşturmuş. Savunma ve Dışişleri Bakanları; S. Arabistan, Rusya, Mısır, Türkiye, Avrupa Ülkeleri vd.'ni bir çırpıda dolaşmış gerekli tüm bağlantıları kurmuş, talimat vermiş okeyler almışlardır. Bölgedeki bütün üsler (Türkiye'ninkiler dahil) göreve hazır pozisyona getirilmiştir. Bu arada stratejik bütün bağlantılar tamamlanmış durumdadır. Saldırganlığı ve pervasızlığı en üst boyutlarda seyreden ABD emperyalistleri BM ile koydurduğu ekonomik ambar-

goyu bir hafta bile bekleyecek sabrı gösterememiş fiili abluka aşamasına geçmiştir. Herşeyi ile ve son hızla hazırlıklarını tamamlayan ABD'nin herhangi bir kıvılcım ile Irak'a saldırmaması an meselesidir.

Faşist Özal Yönetimi Ülkeyi Savaşa Sürüklüyor

Daha iki hafta öncesine kadar dünya siyasi arenasında ciddi prestij kaybına uğrayan Kıbrıs sorununda dıştalanmış, AT başvurusu ciddiye alınmayan bizzat Bush şahsında Ermeni tasarısı Fener patriğinin itibarlı kılınması ve Yunanistan'a yapılan bir anlaşmada aleyhinde güvence verilerek aşağılanan TC devleti ve onun kendisine çok yaklaşmış başı Özal kriz ile ilgili önemli bir hamle taşı fonksiyonuyla ABD'nin olağanüstü hal bölge valiliğine atanmış ve kendisinden "güvenilir dost", "sözümüzden çıkmayan yakın müttefik" diye bahsedilir olmuştur. Tam da efendilerine tekrar yararlanmanın, sadakat tazelemenin yollarını ve fırsatını arayan faşist TC devleti için yeni krizin doğması tanrının bir lütfu olmuştur. Olaya emperyalistlerin çıkarlarını gerektirdiği biçimde sadık uşaklığın layıkını gösterme amacıyla balıklama dalan ve ABD'nin Ortadoğu telefon santralı memuru gibi çalışan Özal, fırsatı doğrusu iyi kullanmıştır. Son basın toplantısında dış basınla ilişkiler vesilesiyle sorulan soruya "böyle bir fırsatı bulmuşum, tabii ki kullanırım" diyen kendisidir.

Ambargoya zamanından önce Yumurtalık-Kerkük petrol boru hattını kapatarak şevk ve heyecanla başlamakta ABD liseleri İncirlik, Piriçlik vd.nin kullanımında hiçbir zorluk çıkarmama taahhüdüne kadar efendilerinin çıkarlarını yıldırım hızıyla gözetme atraksiyonlarına girişen tüm mesaj iletilme talimatları ve ikili görüşmelerdeki tavırları istenildiği üzere alan ve bunları yaparken çatlak çıka bilecek seslere aman vermez bir çabukluk gösteren Özal yönetimi ABD'nin peşinde savaşa sürüklenme yiğitliğindedir. Faşist kompradorlar Türkiye halkının çeşitlenen ve boyudanan mücadelesine kamuoyu gündemini saptırarak milliyetçi duyguları kamçılayıp sınıfsallığı baltalamak suretiyle darbe indirmeye çalışmakta; siyasi krizi başkanlık sisteminde yeni mevziler elde etmeyle aşma yoluna başvurmakta; iktisadi krize ise savaş hali bahanesini yapıştırma avantajını elde etmiş olmaktadır. Körfez krizi ile beraber bir dizi konuda hamle yapma şansı yakaladıkları düşüncesindekiler sanıyoruz yatıp kalkıp Saddam'a dua ediyorlar.

Özal tek ses, tek adam olarak davranmayı tüm kurumları devre dışı bırakmayı sadece başkan babalık sevdası ile değil, aynı zamanda efendilerine en iyi hizmeti sunabilmek, görevi 2. sınıf adamlara bırakmamak düşüncesiyle de uygun görmüştür. Bütün bağlantılar yapıp emperyalist savaş tezgahının Türkiye parçası mühendis Özal tarafından yerine monte edildikten sonra hükümet, parlamento muhalefet ve burjuva basın-yayın organları devreye sokularak işlerlik güçlendirilmiştir. Tek başına hareket etme ve kanunsuz yetki kullanma eleştirilerini bertaraf etmek için hükümeti sahneye sürmüş, emperyalistlere verdiği sözleri yasal prosedürde sorumluluk altında yüklenmesi için bakanlar kuruluna meclisten savaş ilanı yetkisi aldurtmuştur.

Egemen sınıf partilerinin tümü, TRT ve burjuva basınının istisnasız hepsi ABD emperyalizminin savaş tezgahında TC devletinin Özal eliyle aldığı rol ve izlediği politikayı esasta onaylamaktadırlar. Meclis görüşmelerinde iyi, kötü bir sürü lafeden muhalefet partileri, krizin özüne parmak basmaktan ve ABD emperyalizmine dil uzatmaktan özenle kaçınmışlar majestelerinin muhalefeti olma vasıflarını devam ettirmişlerdir. Onların itirazı savaş tezgahına değil Özal'ın bu vesileyle başkanlık sistemine doğru attığı yeni adımlardır. Burjuva basını hararetle olayları izlemekte popülaritesi olan olmayan tüm yazarlar savaş politikasına destek vermekte azımsanmayacak bir kesim ise savaş kışkırtıcılığı yapmaktadır. Türkiye'nin politik arenasına damgasını vuran ve Özal'dan, Keçeciler'e oradan diğer parlamento gruplarına ve basına kadar uzanan "Suudi sermayesi"nin, son yıllarda ciddi mesafeler alarak güçlenmiş oluşu Körfez krizinde de kendini göstermiştir.

ABD ve diğer Batılı emperyalistlerinin uşaklarının bu gösterileri vazife bilirlikleri karşısında doğrusu sevinçlerini gizleyememekte, NATO güvencesi AT desteği, Kuveyt'çe zararların ödeneceği teminatı ile sırt sıvazlamayı sürdürüyorlar. Emperyalist, kapitalist basın "güçlü adam" Özal'ı ve şu 15 günlük hizmetlerini övmekte, Türkiye'nin batudan yana olduğunu ispattan ve sadıklığından bahsetmekte, Türkiye'nin Irak'tan kat kat güçlü olduğunu işlemekte, Irak'ın korkulacak bir güç olmadığını yazmaktadırlar. Bu yazıların TV istasyonlarının ve birtakım devlet liderlerinin ilgisinin şımarttığı Özal dizginleri koyvermiş durumda, ülkemizi hızla felaketin eşiğine getirmiştir. "Yurtta sulh, cihanda sulh" palavraları dillerinden düşmezken neredeyse savaş duasına çıkacaklardır.

ABD emperyalizmi, Saddam rejimine diz çöktürmek ve bölgedeki çıkarlarını bütünüyle garanti altına almak amacındadır ve bugünkü güçler dengesi ve gelişmeler hedefine adım adım yaklaştığını göstermektedir. Bu, sıcak savaşa hızla yol alındığı ve tüm gelişmelerin bunu doğruladığı anlamına geliyor.

Türkiye çıkacak savaşta kelimenin tam anlamıyla ne görev verilirse onu yapacaktır. Bu konuda talimat almış, teminat vermiştir. Üst düzey devlet kademelerinde tüm izinler kaldırılmış, ordu teyakkuz durumuna geçirilmiştir. Tüm yalanlamalara karşın sınıra birlikler kaydırılmakta savaş hazırlıkları tamamlanmaktadır. ABD askeri ateşesi başkanlığında Ankara'da savaş planları üzerinde son çalışmalar yapılmaktadır. Bütün üsler tam tekmil hazır halindedir.

Emperyalist Çıkar Savaşına Karşı Çıkalım

Kısacası, savaş çıkmak üzeredir ve bu savaşın içerisine Türkiye'nin de sokulmasında aynı oranda yüksek gözüküyor. Bu, emperyalistlerin bölgesel çıkar savaşıdır. Kendi palazlandırdıkları bir saldırganın yönetimindeki Irak'a ders verme, ibret yaratma savaşıdır. Bu, petrol pazarında yer kaybetme savaşıdır. Bu savaşın Irak halkının, Kuveyt halkının, ABD halkının çıkarlarıyla hiçbir alakası yoktur. Bu savaşın Türkiye hakkıyla da hiçbir bir alakası yoktur. Öyle ise halk-

ların çıkarları ile alakalı olmayan, daha doğrusu onların çıkarına değil, tam tersine aleyhine bir savaşa, yani haksız bir savaşa, emperyalist çıkar savaşına en yüksek sesimizle karşı çıkmalıyız. Emperyalist çıkarlar uğruna yürütülecek haksız savaşlara karşı çıkmak en önce insanlık görevidir. Zira insanlar toplu kıyım uğrayacak, halklar birbirine kırdırılacak sakat bırakılacak, hayatta kalabilenler ise ekonomik yıkım altında alabildiğine vahşi bir sömürü ve zulme tabi tutulacaklardır. Emekçilerin süruna milyarlarca dolarlık borç yüklenecek, köleleştirilecekler dahası egemen sınıflar bu fırsatta halk muhalefetini "cephe gerisini sağlamaştırma" adı altında bastırma yoluna giderek toplu katliamlara girişecek Kürt ulusuna açık soykırım uygulama fırsatı bulabileceklerdir. Varolan baskıların ve çekilen eziyetlerin katmerleştiği bir süreç yaşanacaktır. Emperyalist çıkar savaşlarının halklara bilançosu hep bu olmuştur. Söz konusu olan Irak'ın, Kuveyt'in ABD halkının değil onları yöneten bir avuç azınlığın, gerici ve faşistin kavgasıdır. Türkiye savaşa sokulursa bu da Özal kliği ve temsil ettiği hakim sınıfların yani sömürücü, zalim ve asalak bir azınlığın efendileri emperyalistlerin çıkarları uğruna bir savaş olacaktır. Bundan çıkarı olabilecek yalnızca onlardır. İşçinin, köylünün, emekçinin kısacası Türkiye halkının emperyalist çıkar kavgasından hiçbir kazancı yoktur. Emekçi halkımızın ve onun gençlerinin payına düşen ölüm ve sefalet olacaktır.

Anayurt savunması, milli çıkarların korunması, vatan-milet davası adına, halkın savaşa katılımı için, yoğun bir savaşçı rüzgar estirilecek, milliyetçi duygular şahlandırmaya çalışılacaktır. Buna kimi çevreler şimdiden başlamışlar kimileride daha ileri giderek "Musul, Kerkük bizi bekliyor" diye naralar atmaktadırlar. "Saddam haddi bildirilmezse sıra bize de gelebilir" sözleri sıkça sarf edilmekte "yoksa Irak'tan korkuyor muyuz?" sorularıyla milliyetçi duygular tahrik edilmektedir. Bunlara kanmayalım. Bu emperyalist uşaklarının savaş kışkırtıcılığına kapılmayalım, Irak halkı Türkiye halkının dostudur. Bu savaş heveslisi, zalimleri, emperyalist saldırganları ve onların savaşlarını durdurmak, onların sistemlerini emperyalizmi ortadan kaldırmakla mümkün olacaktır. Saddam gibi faşistleri cezalandırmak yalnızca ve yalnızca Arap ve Kürt milletlerinden Irak halkının işidir görevidir. Ve Irak halkı bu görevini er geç yerine getirecektir.

Türkiye'yi savaşla beraber karanlık günler ve geceler bekliyor. Daha şimdiden fırlayan petrol fiyatları iğneden

ipliğe tüm mallara zam furyası başlatmıştır. Sadece uygulanan ambargonun Türkiye'ye maliyeti 3 milyar dolardır (8 trilyon lira). Hayatın, savaş çıkmadan bile daha da çekilmez bir hal alacağı görülmektedir. Öyleyse bu haksız savaşa her açıdan karşı çıkmalı, savaş kışkırtıcısı haydutları durdurmalıyız. Savaşa hayır kampanyaları örgütlemeli, eldeki tüm protesto, direniş grev ve benzeri silahlar ülkeyi savaşa sürükleyen faşist TC devletine karşı kullanılmalıdır.

Herşeye rağmen ülkenin faşist Özal kliği tarafından ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki iktisadi ve siyasi çıkarlarına hizmet amacıyla savaşa sürüklenmesi engellenemezse bilinçli her insanın tavri savaşa katılmamak ve desteklememek olmalıdır. İleri işçiler, bilinçli köylüler, yurtsever gençlik, demokrat aydınlar tüm halkımız savaş bozgunculuğu politikamıza katılmamalı, savaşa iştirak etmemeli, insan gücü verdirmemeli faşist diktatörlüğü savaşı sona erdirmeye mecbur edici bir protesto çizgisi izlemeye devam etmeliyiz. Savaşı bütünüyle durdurmak, demokratik halk devrimi mücadelesine omuz vermek ve neticede bu zalimlerden, halk düşmanlarından kurtulmayı başarabilmekle mümkün olacaktır.

DİPNOTLAR:

(*) Kuveyt'in ABD'deki mal varlıkları 12.5 milyar doların üzerindedir.

(**) Son 20 yılda yaşadığı 2 petrol şokunun acısını hala duyan emperyalistler, 3. petrol şoku arifesinde olduklarının hissiyatı ile de paniklemişlerdir. Petrolün varifiyatının açık piyasada 40 dolara yükselmesi (18 dolar idi) tümünü yeni ekonomik tedbir planları hazırlamaya itmiş, soluklarını kesecek bir rüzgar estirmiştir.

Dünyanın en çok petrol üreten ülkesi, olduğu ve Ortadoğu'dan diğer emperyalistler kadar yaşamsal çıkarı olmayan ve saldırgan politikasını bırakmak zorunda kalan Rus sosyal-emperyalizmi bu krizde ABD'nin yedeğine düşmüştür. 82'den beri Irak'a silah satan, 87'de dostluk ve işbirliği anlaşmasını tazeleyen Rusya ayrıca Kuveyt'e de silah satıyordu ve bu yılın başında Kuveyt'ten 300 milyon dolar borç almıştı. IMF başvurusuyla uğraşan Rusya'da gazeteler 40 yıllık dostları Saddam'ı birdenbire "komünistlere baskı yapan, Kürdistan'ı kana boyayan, zalim bir diktatör" diye nitelemeye başlamışlardır. Ağzından barış sözcüğünü düşürmeyen Gorbacov, dünya hızla savaşa sürüklenirken piyasadan kaybolmuştur.

- ★ HAKSIZ SAVAŞLARA İŞGALLERE, MÜDAHALELERE HAYIR!
- ★ ÖLÜM KIYIM VE AÇLIK DEMEK OLAN HAKSIZ SAVAŞA HAYIR.
- ★ KAHROLSUN SAVAŞ KİŞKİRTİCİSİ FAŞİST İKTİDAR
- ★ KAHROLSUN DÜNYA HALKLARININ AZILI DÜŞMANI ABD EMPERYALİZMİ!
- ★ KAHROLSUN EMPERYALİZM, SOSYAL-EMPERYALİZM VE HER TÜR DEN GERİCİLİK!
- ★ YAŞASIN PROLETER DÜNYA DEVRİMİ!
- ★ YAŞASIN SOSYALİZM!

Umut Yayıncılık ve Bas. San. Ltd. Şti. Adına Sahibi FEYZULLAH KOCA,
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü TUNCER DİLAVEROĞLU,
Yönetim Yeri: Piyerloti Cad. Ortaklar İş Hanı, 33-35/37, Çemberlitaş-İstanbul, Tel: 528 09 33
Dizgi: DTR Ajans, Baskı: Dilek Matbaası